

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

El territori com a recurs didàctic: programació d'una Escola d'Estiu

Margalida Gual Quetglas

Grau de Pedagogia

Any acadèmic 2015-16

DNI de l'alumne: 43474749B

Treball tutelat per Bartomeu Quetgles Pons
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

L'autor autoritza l'accés públic a aquest Treball de Fi de Grau.

Resum

El present treball té com a finalitat elaborar un projecte per tal de dur a terme una Escola d'Estiu al municipi de Bunyola. El pilar principal en què es basarà el seu disseny serà el territori, és a dir, l'espai que envoltarà als participants amb l'objectiu d'aprofitar al màxim els recursos disponibles. A més, aquest territori, també, serà l'objecte d'estudi per aconseguir un aprenentatge. Per això, prèviament es farà una recopilació d'informació sobre la relació entre territori i educació al llarg de la història.

Paraules clau: educació, recurs didàctic i territori

Abstract

This work has the creation of a project to perform a summer school as purpose. The project design will take place in the village of Bunyola. This design is based on the territory, the place where the participants live in. The main objective it will be to use the territory like resource and matter of study.

Before to start, an extensive research about the relation between territory and education throughout history will be done.

Key words: education, territory, teaching resource

Index

1. Justificació.....	6
2. Objectius.....	7
3. Metodologia.....	7
4. Relació dels conceptes educació i territori	7
4.1 El model territorial a Nàpols i la pedagogia del medi a Mallorca	9
<i>Cap a una Pedagogia del Medi, Colònia de Sant Pere (Artà), 1977.....</i>	11
<i>Felanitx, Abril de 1980. Una experiència de pedagogia del medi.....</i>	12
<i>La nostra història. Elements didàctics per a l'estudi de la Història a partir del Medi.....</i>	13
<i>La renovació educativa i el coneixement del medi. L'escola normal a Lluc, desembre de 1980.....</i>	14
<i>Mancor de la Vall. Una experiència d'investigació del Medi (Març-Abril 1981) .</i>	15
<i>Una experiència de coneixement del Medi: Bunyola curs 1981-1982.....</i>	16
4.2 L'origen de l'escoltisme i la seva implicació a Mallorca	17
<i>Antecedents i orígens</i>	17
<i>La naturalesa dins l'escoltisme.....</i>	18
<i>Activitats entorn a la natura.....</i>	19
<i>Experiències a Mallorca</i>	19
4.3 La ciutat educadora i les seves experiències.....	20
<i>Orígens.....</i>	20
<i>Experiències de la Ciutat Educadora.....</i>	20
<i>Viure i créixer (Palma, Espanya 2006).....</i>	21
<i>Conèixer l'Ajuntament (Palma, Espanya 1990)</i>	21
<i>Museu a Cel Obert (Godoy Cruz, Argentina, 2009)</i>	22
5. Disseny del projecte educatiu	22
5.1 Planificació	22
<i>Primera setmana: Introducció</i>	23
<i>Segona setmana: Les professions.....</i>	23
<i>Tercera setmana: Cultura popular</i>	24
<i>Quarta setmana: Un poble en festes</i>	24
5.2 Elements per la planificació del projecte	25
<i>Descripció</i>	26
<i>Destinatari.....</i>	26
<i>Objectius.....</i>	26
<i>Metodologia</i>	26
<i>Recursos</i>	28
<i>Temporalització.....</i>	28

<i>Avaluació</i>	28
6. Conclusions	31
7. Referències bibliogràfiques	33
8. Annexos	34
Activitats que es duran a terme la primera setmana	34
Activitats que es duran a terme la segona setmana.....	43
Activitats que es duran a terme la tercera setmana	52
Activitats que es duran a terme la quarta setmana.....	57

1. Justificació

La creació d'una Escola d'Estiu és un projecte que neix, principalment, per fer front a la necessitat de cuidar i atendre els nins i nines en el període de les seves vacances escolars ja que normalment els pares i mares han de treballar i no poden fer-se'n càrrec. Per tant, pretén conciliar la vida familiar i laboral de les famílies durant les vacances d'estiu.

Aquest projecte, però, va més enllà d'un simple lloc d'entreteniment on els pares i mares puguin deixar els seus fills. Sense deixar de banda la diversió, el que es vol i pretén aconseguir és tot un projecte educatiu basat en l'entorn que envolta els infants, en aquest cas: Bunyola.

Cal tenir en compte i per entendre el projecte educatiu que es vol dur a terme, que el concepte d'educació és complex. Normalment, la primera paraula que la societat relaciona amb aquest és l'escola però no és l'única ja que l'educació va molt més enllà dels processos formatius escolars. Podem definir a grans trets i de forma simplificada que l'educació és un procés permanent que acompanya a l'individu al llarg de la seva vida, es du a terme a tots els àmbits (familiar, escolar, social, etc.) i a totes les dimensions (cognitiva, emocional, intel·lectual, etc.) amb l'objectiu de formar a l'individu, la seva personalitat i el seu esperit crític. Per tant, això significa que no només es du a terme dins la institució escolar sinó que qualsevol entorn i moment és compatible per educar.

El projecte educatiu que es vol implantar dins l'educació no formal consisteix en crear un espai on els infants que hi participin puguin realitzar activitats lúdiques i socioeducatives adaptades a les seves característiques, necessitats i acceptant la diversitat, per tal de desenvolupar uns valors, principis i coneixements que són imprescindibles per a la formació de la persona. Tot això es vol dur a terme a partir d'un ventall de material didàctic creat i preparat a partir dels recursos que ofereix el seu entorn, en aquest cas el terme municipal de Bunyola i que no només serveixi per aprendre a respectar, estimar, tenir un sentiment de pertinença i conèixer els elements culturals i territorials d'aquesta realitat més pròxima sinó també aquells aspectes més plurals i globals. També es vol crear una xarxa que implica a tota la comunitat de la vila; des d'associacions, infraestructures, entorn natural, espais emblemàtics, institucions públiques, etc. En conclusió, es vol aconseguir una implicació global i total.

2. Objectius

Els principals objectius que es volen aconseguir amb aquest projecte educatiu són:

- Aprofitar al màxim els recursos disponibles del territori.
- Aprendre conceptes, valors, habilitats i conductes a partir del medi.
- Utilitzar el medi no només per conèixer l'entorn que ens envolta sinó per entendre la realitat més llunyana.
- Apropar de manera directe als nins i nines la realitat que se'ls vol ensenyar.
- Donar un sentit més objectiu i realista del medi que envolta als participants, en el qual hauran d'actuar.
- Aprendre a partir del joc.
- Afavorir l'aprenentatge a partir de l'experimentació, usar els cinc sentits.
- Promoure un aprenentatge actiu en què els nins i nines siguin els principals protagonistes.
- Fomentar la participació ciutadana de tota la comunitat de la vila.

3. Metodologia

Pel que fa la metodologia, en primer lloc i un cop que s'hagi concretat la idea del treball i els seus objectius es durà a terme una recerca bibliogràfica sobre la relació que hi ha hagut i que hi ha entre educació i territori i les experiències que hi ha pogut haver.

Posteriorment, es realitzarà el disseny del projecte educatiu, l'Escola d'Estiu, tenint com a punt de referència la investigació que s'ha fet prèviament.

A continuació, es durà a terme i de forma més exhaustiva una recopilació de tota la informació que pugui ser rellevant per tal de poder elaborar el material didàctic que s'aplicarà a l'Escola d'Estiu. Un cop es tingui aquesta informació ens disposarem a realitzar i crear el material didàctic a partir de la informació que tenim i dels objectius que ens hem fixat i que volem aconseguir.

4. Relació dels conceptes educació i territori

Segons Quintana (1991 citat en Andrés et al. 2008) i des d'una visió pedagògica tradicional, el concepte d'educació sovint s'ha relacionat estretament a l'acció educativa

pròpia de la família i de l'escola. Aquesta perspectiva s'ha fonamentat en la idea de l'educació com un procés limitat en el temps, és a dir, durant l'etapa infantil i juvenil dels individus i, mitjançant l'educació formal. També es pot considerar que l'escola ha estat el pas entre la família i el treball i el seu objectiu ha estat la transmissió de coneixements, hàbits, conductes i normes per tal de conèixer i adaptar-se a la societat (Carbonell, 1994 citat en Andrés et al. 2008). Un altre aspecte a tenir en compte segons Trilla (1999) afirma que l'acció educativa al llarg de la història s'ha entès com una relació personal i directe entre l'educador i educand. Aquesta, deixa de banda que, tota acció educativa s'aplica sempre a un lloc determinat (família, classe, escola, barri, ciutat, sistema social, polític, econòmic, etc.), el medi influeix en la relació ja que la pot condicionar, modelar i afectar en els rols que han d'assumir educador-educand i que l'educador actua sobre el medi, és a dir, contribueix a la configuració del medi educatiu. Aquests plantejaments podien atendre les necessitats educatives de l'època caracteritzada per ser més estàtiques. No obstant, a conseqüència del continu canvi de la societat (polític, econòmic, social, cultural, tecnològic, científic, educatiu etc.) aquesta no aconseguiria donar resposta a les transformacions globals i plurals.

Diferents autors (Delors, 1996; Ortega, 2002 & Petrus, 1998; citat en Andrés et al. 2008) expliquen que tot això ha suposat una pèrdua de confiança i credibilitat cap a la institució escolar ja que, com s'ha dit, no ha estat capaç d'adaptar-se als canvis de la societat. Per això s'han produït determinades modificacions en el concepte d'educació. Per una part, ha suposat evolucionar i deixar d'entendre-la com una etapa escolar a concebre-la com una educació permanent al llarg de la vida. Per altra banda, s'ha anat enfocant cada cop més cap a una dimensió comunitària per tal de cercar la complicitat entre diferents agents amb implicacions educatives augmentat el seu compromís i comunicació dins la xarxa socioeducativa. Per tant, l'educació ja no s'entén com una responsabilitat educativa de la família i l'escola sinó que es transforma en un procés compartit entre diversos agents i institucions socioeducatives que formen part de la xarxa social i comunitària i es proposen re-formular el repartiment de responsabilitats educatives per aconseguir un compromís compartit. Això suposa l'obertura de l'escola a la comunitat en un àmbit d'interdependència i influència recíproca.

A continuació, es presentaran una sèrie d'experiències dutes a terme al llarg de la història que ens permeten conèixer amb una mica més de profunditat l'acció educativa

tinent en compte el concepte de medi, és a dir, fent-lo un protagonista més del procés educatiu.

4.1 El model territorial a Nàpols i la pedagogia del medi a Mallorca

A Itàlia es va donar, segons Antoni Colom (1980) i com ell anomena, el model territorial de programació educativa, que parla sobre la relació entre educació i territori. Fou l'Institut de Pedagogia Moral de la Universitat de Nàpols que a partir del 1977 van dur a terme una sèrie d'activitats que ho feren possible. No obstant, perquè això es donés, als anys seixanta ja s'havia començat a incubar un procés previ que en va deixar constància bibliogràfica i activitat. Els dos fets més rellevants que permeten aquest enfocament territorial de l'educació al país italià són:

1. Reforma descentralitzant i autonòmica per part de l'administració italiana. Es tracta de fixar els aspectes organitzatius de l'educació a nivell territorial (comarca, regió o districte).
2. Modificacions ambientalistes per part del freinetisme italià. Entén el territori i l'ambient com qüestions pedagògiques i ho du a terme a partir del Moviment de Cooperació Educativa (típic de la pedagogia italiana de la dècada dels seixanta) que es basa amb el desenvolupament d'una didàctica activa de caràcter ambientalista.

Cal tenir en compte que també hi ha altres sectors que han estat defensant el caràcter ambiental dins l'educació com per exemple, les recomanacions per part de la UNESCO i altres organismes internacionals sobre els elements ambientalistes com objectes protagonistes de l'aprenentatge escolar.

A més, la Universitat de Nàpols a partir de la seva línia pedagògica planteja les bases de la possible futura "Geografia de l'Educació", és a dir, els elements geogràfics, físics, humans, etc. com elements per orientar i dur a terme l'acció educativa.

A partir d'aquests precedents podem entendre el Model Territorial ja que disposem dels seus dos elements principals: l'aspecte organitzatiu-territorial i l'aspecte ambientalista didàctic.

El model territorial a més de ser de caràcter didàctic-ambientalista també es pot entendre com un gran ventall d'oportunitats educatives com l'organització escolar, educació per adults, elaboració de currículums, planificació cultural, participació ciutadana, etc. a partir del territori.

Es pot dir que el Model Territorial de Programació Educativa neix a partir dels seminaris i altres treballs realitzats pel professor Paolo Orefice, docent de Pedagogia en la Facultat de Lletres i Filosofia de la Universitat de Nàpols (1977). Aquest model pretenia ser un mitjà per la formació d'adults deixant de banda els instruments i mètodes tradicionals per la dinamització a partir de la culturització, problemàtica personal, comunitària y social, etc. a partir de l'observació, discussió, l'anàlisi i el diàleg sobre elements, qüestions i aspectes d'interès i propers a l'adult. És a dir, a través dels propis interessos de la persona i de les seves motivacions vol aconseguir una promoció cultural y personal gràcies a la realitat, experiència i quotidianitat del subjecte.

Aquesta perspectiva es pot utilitzar al sistema educatiu però també s'havia de tenir en compte la "Unitat d'Hàbitat", unitat de tipus cultural i educativa que a partir de la realitat territorial s'interrelaciona l'individu. L'objectiu de l'educació hauria de fonamentar-se en què el nin es conegués a partir de la realitat cultural i l'espai territorial on es desenvolupa la seva vida i a partir de l'autoconeixement. S'hauria de plantejar una didàctica fonamentada amb la investigació i el descobriment utilitzant com a pilar principal el servei cultural del seu entorn. Per tot això seria necessari que prèviament es dugués a terme una tasca d'investigació local per tal de descobrir tots els elements culturals vàlids per ser integrats dins del sistema educatiu d'un medi concret. D'aquesta manera qualsevol element geològic, físic, històric, social, urbà, agrari, industrial que proporcionés la realitat cultural entraria a formar part del currículum escolar i aconseguir els objectius plantejats i crear nous dissenys didàctics tant metodològics com de programació. En definitiva, es tractaria de demostrar al nin que allò local i propi forma part d'allò universal i genèric.

Cal tenir en compte que aquesta recerca i anàlisi cultural del territori suposaria que a cada lloc es descobriren elements culturals diferenciats facilitant un sentit local i comarcal de la cultura i, per tant, de l'escola. Per acabar, cada territori es configuraria com unitats d'hàbitat per a les persones que hi viuen. Aquests territoris serien unitats culturals que s'haurien d'incloure com elements curriculars per les escoles que formen part d'aquest territori.

Paral·lelament a les accions i descobriments que estaven ocorrent a Nàpols sobre el model territorial, a Mallorca també estaven succeint una sèrie d'aportacions relacionades amb l'experiència educativa territorial. La principal diferència entre

ambdues fou que a Itàlia estava enfocada a la formació dels adults mentre que la de Mallorca pretenia orientar la formació del professorat connectat l'escola amb la realitat a partir dels diferents elements culturals de la localitat i del nin, és a dir, analitzant culturalment diferents unitats territorials.

Aquesta darrera es va iniciar al 1977 de la mà del departament de Pedagogia Sistemàtica i metodologia Educativa i van realitzar el seu primer estudi del medi a Artà. Com a conseqüència i per fer-ne constància es va publicar *Cap a una Pedagogia del Medi*, on es presentava un anàlisi cultural del primer territori estudiat com a metodologia i element motivador per la formació d'educadors. Aquesta no es va quedar amb un fet aïllat ja que a partir dels anys següents es van realitzar noves experiències com la de la Platja de Palma (1979), Lluç (1980), Felanitx (1980), Alcúdia (1980), Mancor de la Vall (1981), entre altres.

Cal que també es remarqui l'obra *El Medi com Experiència Educativa* on s'expliquen els processos aplicats per dur a terme les experiències de formació a través del territori.

En quan a la formació cap a l'alumne també es va desenvolupar el primer llibre de text de caràcter territorial *La Nostra Història*, de la mà del departament de Pedagogia de la Universitat de Palma. Era un instrument didàctic destinat als nins i nines de la vila d'Artà perquè a partir de l'entorn que els envoltava poguessin descobrir i aprendre els esdeveniments històrics de Mallorca i inclús d'unitat més àmplies com Espanya o Europa.

A continuació es farà referència a una sèrie d'experiències, no totes, per poder entendre-ho una mica millor el que va suposar:

Cap a una Pedagogia del Medi, Colònia de Sant Pere (Artà), 1977

Durant una setmana del mes de juliol del 1977 a la Colònia de Sant Pere es van reunir més d'una trentena de mestres tant de les Illes Balears, Comunitat Valenciana i Catalunya per realitzar la I Setmana de Renovació Educativa organitzada per la Delegació de la Ciutat de Mallorca de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona amb la col·laboració dels Departaments de Pedagogia i Geografia de la Facultat de Filosofia i Lletres de Ciutat.

La forma en què treballaren, a grans trets, fou crear grups de treball en funció dels interessos i integrar-se en ells, autogestió, participació i actuar amb la realitat més

pròxima. L'objectiu era aconseguir una pedagogia popular i arrelada, és a dir, que aprenguessin a ser capaços de crear i experimentar per tal que les conclusions extretes fossin la passa prèvia per aconseguir una renovació educativa de l'ensenyança a les illes.

Es van formar quatre grups i cada un d'ells va tractar un tema diferent: agricultura, geomorfologia, història i urbanisme. Per una part, cada grup va idear un pla de treball per tal d'arribar als propòsits establerts prèviament. Per altra banda, es van dur a terme uns taller d'expressió.

Els autors de l'obra afirmen que fou difícil extreure'n una sèrie de conclusions ja que n'era l'inici. Tot i això, extragueren una sèrie de consideracions com que l'escola no només podia ser allò que es troba dins un edifici sinó que ha de descobrir activament la realitat més pròxima i a partir d'aquesta realitat s'havien de formar persones capaces de descobrir, investigar, interpretar i canviar-la. A més, consideraven que allò que havien experimentat era necessari dur-ho dins l'àmbit escolar per veure amb quins problemes es trobarien i, a poc a poc, poder rompre amb les estructures i traves que no els deixaven avançar.

Felanitx, Abril de 1980. Una experiència de pedagogia del medi

Felanitx i el seus voltants foren els elegits per realitzar l'experiència educativa al 1980. A partir d'una clima de col·laboració i cooperació hi participaren els alumnes i professors de BUP de l'Institut Antoni Maura per tal d'aconseguir l'objectiu principal que havien fixat prèviament: descobrir per ells mateixos el que no podien trobar només en els llibres, la realitat.

Tot començà en el moment en què es proposà als estudiants la idea d'aquesta experiència. Es va debatre entre professor i alumnes i van concretar a partir del departament de Pedagogia de la Facultat de Lletres i amb el departament de Pedagogia l'Escola Normal el mètode del treball pedagògic i de recerca.

Primer de tot van formar cinc grups de treball d'acord amb la idea de recerca pluridisciplinària en l'àmbit d'Economia, Aspectes Culturals, Geografia Física, Història, Demografia i Comunicacions. Abans de partir cap a l'estada cada grup es dedicà durant una setmana a recollir informació sobre el seu tema i redactar un dossier per disposar de material previ per poder comprovar certs aspectes i investigar-ne sobre aquests. La recerca es va encaminar als llocs on en principi pareixia que hi hauria més informació

sobre la problemàtica local (l'Arxiu Municipal, la Fundació Cosme Bauçà, la Bodega Cooperativa, Destil·leries Valls, Fàbriques de Ceràmica, etc.)

La dinàmica es caracteritzava per alternar les tasques amb el propi grup o, en cas contrari, de forma conjunta. Un inconvenient fou la falta de connexió entre les diferents matèries. Les tasques que realitzaren foren:

- Analitzar els patrons municipals de l'Arxiu Municipal d'una mostra significativa o algun carrer com a principi metodològic d'una feina posterior per tractar l'àmbit demogràfic.
- En el sector econòmic es realitzaren enquestes a algunes empreses de Felanitx per conèixer la seva història local, econòmica i evolució industrial.
- En l'àmbit de geografia es visità el Santuari de Sant Salvador per realitzar una classificació de les plantes.
- Visita als llogarets de Felanitx.
- Visita al Port de Felanitx per tractar la qüestió del port esportiu.

Amb totes les dades extretes es va realitzar un mural que recollia tot el que descobriren per després realitzar una exposició de tots els treballs i que es pogués visitar.

La nostra història. Elements didàctics per a l'estudi de la Història a partir del Medi

Els autors d'aquesta obra, Alzina, J. & Sureda, J. (1980) van intentar aportar amb aquest llibre un instrument didàctic destinat tant a mestres com alumnes. Fins al moment, a Mallorca, les experiències d'aquesta tipologia que s'havien dut a terme estaven enfocades a la formació del professorat. Aquesta canvià la perspectiva ja que el seu objectiu fou elaborar un llibre perquè es pogués utilitzar a les escoles per conèixer la història i cultura del territori d'Artà i sent el mateix territori l'instrument per aconseguir-ho. Però no només això, sinó que a partir d'Artà també es pogués conèixer les Illes Balears, Espanya i inclús Europa. És a dir, està basat en Pestalozzi: ensenyar allò específic, concret i particular per aprendre el més general, complex i llunyà.

Per tant, volen anar més enllà de la creació d'un llibre de text sinó que volen aportar un resultat investigador i unes aplicacions encara inèdites i innovadores a Espanya crear un nou text escolar que per utilitzar-lo requereix una transformació didàctica però, també, una renovació de l'actitud professional dels docents. A més, d'aconseguir una escola arrelada a la cultura del seu territori.

El naixement d'aquest prové de l'interès del Batle d'Artà d'oferir al educadors i educands dels seu poble un instrument escolar sobre la Història del seu poble.

L'organització d'aquest es centra en dividir per apartats allò que volen que els nins aprenguin:

- La prehistòria. El pretalaiòtic i el talaiòtic
- Mallorca a l'època romana
- La dominació musulmana
- La conquesta catalana

Cada un d'aquests apartats contenia:

- Lectures: fragments de poemes, històries, mapes, cançons, per tal de conèixer a partir de la realitat.
- Texts: informació de caire més teòric.
- Activitats: respondre preguntes, realitzar mapes, dibuixos, etc. enfocades a posar en pràctica el que s'havia vist.

La renovació educativa i el coneixement del medi. L'escola normal a Lluc, desembre de 1980

La feina que s'havia establert prèviament es va posar en marxa pel desembre en el moment en què 25 persones es reuniren al monestir de Lluc per tenir contacte amb el medi per tal de desenvolupar la vivència educativa.

L'experiència es va iniciar amb una sortida grupal des del Monestir fins al Mirador de les Barques amb una sèrie d'aturades per observar el paisatge i la natura de la Serra de Tramuntana Nord. Es van extreure una sèrie de reflexions des de la vegetació fins les relacions que hi podria haver entre agricultura, ramaderia, geografia física i població, poder veure com l'entorn està condicionat per les seves particularitats, les característiques del turisme del Port de Sóller, etc.

Cada vespre es realitzava una reunió conjunta per organitzar el següent dia. La decisió del primer vespre fou dividir el grup en equips més petits però facilitant la comunicació entre aquests. El dematí es van dividir i uns van anar al Puig de Massanella per conèixer les possibilitats que oferia aquest medi: vegetació, geografia, geologia, sitges, etc. L'altre grup quedà per dur a terme una xerrada sobre la problemàtica del Monestir i de

l'Escolania. Per l'horabaixa els dos grups s'annexaren i visitaren el museu de ciències i històric.

El dia següent un grup visità l'Arxiu Municipal d'Escorca per conèixer les fonts històriques i realitzar una entrevista al Batle per entendre la problemàtica del Municipi d'Escorca mentre que els altres visitaren la finca d'Icona per conèixer la història del contraban mallorquí.

Per acabar, realitzaren una darrera assemblea per intercanviar idees, valoracions, reflexions, impressions per poder analitzar els resultats de l'experiència per després realitzar l'anàlisi definitiu a partir d'un informe una vegada retornessin a les seves cases.

Mancor de la Vall. Una experiència d'investigació del Medi (Març-Abril 1981)

Al igual que la resta d'experiències volia partir de la renovació educativa per conèixer la realitat física, social i cultural a partir de la recerca i estudi del medi però, a més, es va veure com una opció per ajudar a millorar les relacions interpersonals dels participants, és a dir, de la classe de segon de Socials de l'Escola Normal.

El procés es va iniciar una vegada es decidiren els grups i les tasques que s'havien de realitzar. Anteriorment ja s'havia realitzat una discussió entre la classe per tractar la direcció a seguir durant les diverses actuacions tant dels petits i grans grups, s'havia redactat un dossier de les matèries que es tractarien de Mancor de la Vall i s'havien establert els objectius fonamentals a aconseguir durant l'experiència.

Els participants en funció dels grups que crearen van tractar:

- Educació. Estudi i elaboració d'un informe sobre la problemàtica escolar a Mancor de la Vall.
- Història.
- Geografia física i econòmica (geologia, flora, fauna, ramaderia, etc.) Hi col·laboraren especialistes a conseqüència de la seva complexitat.
- Cultura Popular. Contacte amb la gent del poble.
- Joventut. Aprofundir sobre la situació i problemàtica de la vila.
- Animació. Confecció d'activitats recreatives i culturals a l'oci.

- Aspectes tècnics. Relació avenç científic amb l'ensenyament de les escoles primàries.

La metodologia es caracteritzava per ser grups oberts per tal de garantir la interdisciplinarietat i es realitzaven assemblees generals per debatre i aprofundir sobre els temes. Això suposà una connexió positiva entre els grups. Les accions que es realitzaren foren:

- Entrevistes directes
- Visites a fàbriques, mines, zones d'interès geològic i natural.
- Fonts escrites
- Excursions de tot tipus i finalitat.

Una experiència de coneixement del Medi: Bunyola curs 1981-1982

El principal objectiu de la vivència educativa a la Comuna de Bunyola que es va dur a terme pels professors i alumnes de l'Escola Normal del curs escolar 1981-1982 fou planificar un estudi pluridisciplinari (biològic, econòmic, geogràfic, polític, lingüístic, sociològic, cultural, etc.) de la vila de Bunyola.

Per això, es varen realitzar una sèrie de visites a diferents llocs del poble (Fàbrica de Palo, Es Castellet, Sa Comuna, etc.) i es van discutir sobre els diferents aspectes que eren àmbit d'estudi.

Després d'aquestes cada professor va exposar el seu treball en funció de la seva especialitat i tenint com a base les aportacions realitzades a altres indrets i institucions educatives. No obstant, la falta de contacte entre els grups va tenir com a conseqüència que no s'acabés el que s'havia proposat, com a única excepció el grup de lingüística i sociologia que es van unir i formar un sol grup. La seva tasca fou:

- Elaborar una enquesta sociològica i sociolingüística a tot el poble i a l'escola.
- Realitzar un estudi dels rètols i plaques dels carrers
- Estudi sobre l'ús del català a l'Ajuntament, biblioteca, quioscs, Església, clubs, etc.

4.2 L'origen de l'escoltisme i la seva implicació a Mallorca

Antecedents i orígens

Hi ha una sèrie d'antecedents de l'escoltisme que són interessats no només per entendre l'origen de l'escoltisme sinó, també, pel present treball i per assimilar la importància del territori i la naturalesa dins l'àmbit educatiu, entre elles hi podem trobar:

- American Woodcraft for Boys. Associació creada al 1901 per Ernest Thompson Seton educador ecologista que pretenia promoure la formació de petits grups en contacte amb la natura a partir de jocs inspirats en els ritus i en les pràctiques dels indis (Balcells i Samper, 1993)
- Les colònies. Activitats educatives d'àmbit no formal basades amb una pedagogia del temps lliure. Una de les colònies que podem anomenar és la del pastor M. Walter Bion. Va oferir a un grup d'infants de Zurich l'oportunitat de viure una experiència al camp per gaudir del sol, l'aire lliure, l'exercici i bona alimentació que era més difícil d'aconseguir a les zones urbanes. (Puig i Trilla 1985). A Espanya també es van realitzar colònies introduïdes pel Museo Pedagógico Nacional i també a Mallorca. La primera fou a Sóller organitzada per director de l'Escola Normal Miquel Porcel i Riera (Amengual, 1994)

Si ens centram amb l'escoltisme i el guiatge podem dir que van aparèixer de la mà del militar anglès Robert Baden-Powell i la seva dona Lady Olave. La idea va sorgir arrel de l'experiència que va tenir quan estava destinat a l'Àfrica i es va haver de responsabilitzar de les tasques auxiliars de nins i nines d'entre 12 i 13 anys. Això el va fer reflexionar sobre la importància del lleure en la formació dels joves i com a resultat va escriure l'obra *Aids to Scouting (Ajudes a l'exploració)* (1899) on destacava la importància del joc, l'aventura i les activitats en petits grups a l'aire lliure. Aquest llibre tingué una important repercussió a Londres ja que alguns sectors educatius i organitzacions juvenils començaren a aplicar les seves idees. Fou al 1907 que Baden-Powell organitzà un campament amb 22 joves a l'illa de Brownsea per aplicar el seu mètode. Com a resultat podem trobar el naixement de l'escoltisme juntament amb l'obra *Scouting for boys (Escoltisme per a nins)*, proposta d'aventura i joc al medi natural com alternativa per als joves d'Anglaterra. Es fonamentarà amb tres valors bàsics: fe religiosa, compromís amb el país i fraternitat universal.

Al llarg del segle XX s'ha anat estenent arreu del món i actualment podem dir que apareix de forma activa a 155 països i hi ha 28 milions de persones implicades aproximadament. A més, hi ha l'Oficina de l'Escola Mundial, organització que dirigeix l'escoltisme mundial.

La naturalesa dins l'escoltisme

Un dels pilars dels seus inicis és la importància del descobriment de la natura i l'activitat en el medi natural. Aquest pretén ser un espai per formar el caràcter dels joves introduint l'esperit d'aventura, que aprenguin a valer-se per ells mateixos i superar entrebancs. Suposava una educació en, des de, i per la natura.

El motiu pel qual la seva base es centra amb la natura és perquè el seu autor considerava que aquest era el lloc més apte per l'educació integral dels joves i, també, perquè va suposar una resposta a la concentració urbana sorgida a conseqüència de la Revolució Industrial, inicis segle XX, per deixar de costat la vida a la ciutat.

La I Oficina Mundial de l'Escoltisme manifesta que totes les obres de l'autor hi està present el seu amor a la naturalesa i hi podem trobar tres elements fonamentals per a l'educació del nin: observar, entendre i protegir la naturalesa.

Gràcies al contacte amb la naturalesa, apareix la salut, les proves d'esforç físic i moral i els valors fonamentals de l'individu de forma espontània, senzilla i autèntica.

Cal fer-ne constància que des dels inicis de l'escoltisme, la naturalesa i la teologia han anat lligats de la mà tot i que actualment no en té perquè. Això ho podem veure a partir dels manifestes dels següents autors:

- (Fougerat, 1948) afirma que *la visió scout de l'home es basa en la filosofia del cristianisme, pel fet que en el seu origen, el moviment Scout, pretén fer bons ciutadans, de la ciutat cristiana cap a l'escola de la naturalesa.*
- (Gauthier 1948) diu que *l'escoltisme s'inclou dins l'esforç: l'origen del qual és el retorn i l submissió a les lleis del Creador i dels ritmes naturals de l'home.*
- (Raulin, 1950) afirma que *l'scout veu l'obra de Déu dins la naturalesa i el silenci de la natura és vida.*
- (Mirabet, 1961) parla de *la natura té un cert sentit del misteri de Déu, del sentit del sagrat; la natura ens parla del més enllà.*

Amb el pas del temps, la perspectiva de la naturalesa ha anat evolucionant des de l'amor per la natura, descobriment de la naturalesa i preocupació pel medi ambient.

La naturalesa no és el lloc natural dels nins sinó que és un lloc d'excepció que permet un major contacte dels responsables educatius amb els nins.

Activitats entorn a la natura

Hi ha una gran quantitat d'activitats que han permès als escoltes entrar i tenir contacte amb la naturalesa. Entre aquestes podem remarcar les sortides i campaments; des de muntar una tenda, la manera d'organitzar-se, cantar, fer foc, etc. suposen aquest contacte i una forma de millorar les relacions grupals, deixar les comoditats de la ciutat i conèixer realitats diferents. Els campaments permetien una estada més llarga al camp i permetien conèixer l'entorn d'una manera més directe i quotidiana ja que s'havien d'adaptar-hi per realitzar les activitats diàries. Una altra activitat a destacar seria el cant ja que la majoria de cançons anaven referides a la natura.

Experiències a Mallorca

Les primeres experiències foren organitzades per grups laics abans del 1912. Fou al 1913, el bisbe Pere Joan Campins que va promoure la creació d'una organització escolta catòlica, Al·lots Guaites, que donà pas a que s'estengués per diversos pobles de Mallorca. Una altra institució mallorquina fou el Patronat Obrer de Palma al 1907 creat per Guillem Vives entès com una obra social d'alliberació de la classe obrera. Una de les seves actuacions fou la creació d'un Batalló Infantil que realitzava activitats semblants a l'escoltisme, però, no fou fins al 1915 que segueixen el moviment escoltista i es passen a anomenar Trescadors.

Al llarg de la segona dècada del segle XX es van creant grups d'escoltes a Palma, Sóller, Pòrtol, Inca, Sant Llorenç des Cardassar, Manacor, Binissalem, Bunyola, Sencelles i Sant Joan. Durant aquesta època l'escoltisme era bàsicament masculí, tot i que a Sóller es va crear un grup de nines. El primer grup femení que podem considerar és el Reina Constança creat per Maria Ferret a l'any 1958.

4.3 La ciutat educadora i les seves experiències

Orígens

A finals de la dècada dels 80 a la ciutat de Barcelona es va dur a terme una renovació i projecció a l'exterior marcada tant per la introducció d'Espanya a la Unió Europea com la seva nominació per ser la seu dels XXV Jocs Olímpics. En aquell moment la ciutat és escollida per l'impuls, creació i integració en diferents estructures, xarxes i organització de ciutats assumint el lideratge en alguns casos.

Gràcies a que l'Ajuntament de Barcelona creu que les ciutats abasten una gran varietat d'oportunitats educatives decideixen organitzar el I Congrés Internacional de Ciutats Educadores amb l'objectiu d'intercanviar experiències, reflexionar sobre el potencial educador de les ciutats i el paper que els governs locals haurien de tenir. En aquest hi participaren prop de 600 persones provinents de 60 ciutats i 21 països diferents. Arrel d'aquests es va decidir recollir una carta amb els principis bàsics per reclamar l'educació com uns dels aspectes bàsics del projecte polític de la ciutat. És per aquest motiu que neix la Declaració de Barcelona, instrument de mobilització de les ciutats. També es va acordar que es tornarien a reunir dos anys després. Göteborg fou la ciutat escollida per realitzar el II Congrés a l'any 1992 i va sorgir la necessitat de crear una estructura per poder cooperar conjuntament. Com a conseqüència neix l'Associació Internacional de Ciutats Educadores (AICE). Aquesta és l'organització que reuneix tots aquells governs que estan d'acord amb la Carta escrita anteriorment amb la que es regeix el moviment. Les seves principals finalitats són promoure la importància de l'educació en la ciutat, facilitar les relacions i col·laboracions entre associacions, federacions o xarxes territorials en ciutats, àmbits d'accions semblants o complementàries, cooperar en tots els àmbits territorials i impulsar el concepte de Ciutat Educadora i les seves aplicacions concretes en les polítiques de les ciutats a través d'intercanvis, trobades, projectes comuns, congressos, etc.

Actualment l'Associació està formada per més de 360 ciutats de 35 països diferents.

Experiències de la Ciutat Educadora

La AICE ha creat un portal telemàtic (www.edcities.org) amb la finalitat de facilitar la comunicació i les relacions entre les ciutats participants i perquè la població pugui conèixer les tasques que estan duent a terme. Cada ciutat pot tenir la seva pàgina web

per donar-se a conèixer i, a més, hi ha un banc de documents en línia. En aquest, podem trobar una base documental amb articles, referències de diversos temes d'interès i una sèrie de documents que permeten conèixer més de 600 experiències que s'han dutes a terme vinculades a diferents àmbits (urbanisme, sostenibilitat, esport, medi ambient, cultura, conscienciació social, etc). Entre totes aquestes podem destacar:

Viure i créixer (Palma, Espanya 2006)

El programa “Viure i Créixer” ofereix una bateria d'activitats lúdiques per famílies amb nins i nines de totes les edats. Estan dissenyades per gaudir i compartir un temps determinat entre els propis membres de les famílies i les diferents famílies entre si amb l'objectiu de crear un espai on visquin diferents edats i cultures de forma positiva. A més s'ha centrat en afavorir la igualtat entre homes i dones, solidaritat, ciutadania i coresponsabilitat. El motiu sorgeix a partir de les dificultats de moltes famílies per passar un temps junts ja sigui per falta de conciliació, falta de recursos o idees.

Conèixer l'Ajuntament (Palma, Espanya 1990)

A partir de les visites a l'Ajuntament dels nins i nines es vol aconseguir que aquests s'apropin als aspectes físics, les funcions i els serveis que aquesta ofereix als ciutadans.

El temes que es tracten són:

- El municipi: elements que l'integren, situacions i característiques.
- Ajuntament i serveis municipals
- Participació ciutadana, mecanisme electoral, les darreres eleccions.
- Organització i funcionament de l'Ajuntament.
- Elements físics: seu de l'Ajuntament, història i elements arquitectònics interiors i exteriors.

A més de la visita, s'ofereixen recursos per l'estudi d'altres temes relacionats: població, història, tradicions de la ciutat, etc.

L'escola adopta un monument (Turín, Itàlia 1995)

Aquest projecte té com objectiu sensibilitzar als nins i nines de la importància de conservar i protegir el patrimoni històric, a través de l'adopció d'un monument per part de les escoles i la implicació dels alumnes.

El projecte està dirigit a totes les escoles de primària i consisteix en què cada escola adscrita es farà responsable d'un monument durant 3 anys i sota la supervisió de

professors i alumnes realitzaran visites guiades, mostres, esdeveniments, etc. per tal de conèixer i donar difusió al seu monument entre la ciutadania. Per això, abans, hauran de realitzar un estudi històric, cultural i mediambiental del monument i dissenyar un programa del seu cuidat.

Museu a Cel Obert (Godoy Cruz, Argentina, 2009)

Des de l'any 2009 i fins l'actualitat es realitza anualment un programa d'art públic i muralisme que proposa que els murs i parets degradats i/o abandonats de la ciutat mostrin art en substitució de les pintades o ferratines, amb la idea de recuperar-los com l'espai públic. Aquest projecte pretén convertir l'espai públic en un punt de trobada entre artistes i ciutadans, convertint la ciutat en un museu. Els missatges dels murals han de fer referència social i/o cultural, per exemple podem trobar, murals dedicats als pobles originaris, a favor de la conservació del medi ambient, ús responsable de l'aigua, vivenda digna, etc.

5. Disseny del projecte educatiu

5.1 Planificació

La teoria i les experiències explicades anteriorment seran el punt de referència per crear la proposta originada anteriorment: l'organització d'una Escola d'Estiu. Aquestes ens han ajudat a conèixer que si és possible a partir de l'ús i aprofitament del medi immediat realitzar una experiència i un aprenentatge. Cada una d'aquestes que hem vist és diferent a l'altra i es posa en pràctica tant a destinataris com àmbits diferents però han ajudat a concebre i tenir una idea de com es podria dur a terme.

L'Escola d'Estiu estarà formada per un conjunt d'activitats que es desenvoluparan al llarg del mes de juliol. Per planificar i organitzar tot aquest període, hi haurà un fil conductor pel qual es regirà aquesta: Bunyola, l'ús del territori com element descobridor. A més, cada setmana es centrarà amb un tema més concret i específic. Totes les activitats que es desenvoluparan al llarg de la setmana estaran relacionades amb aquest.

Al final del mes els participants hauran descobert tots aquells aspectes que s'havien previst i es tenia intenció que es coneguessin i posessin en pràctica.

Les activitats que es duren a terme es presenten a continuació:

Primera setmana: Introducció

HORARI	DILLUNS 4	DIMARTS 5	DIMECRES 6	DIJOUS 7	DIVENDRES 8
9:00-10:00	Jocs de presentació	Recerca mapa de Bunyola	Lipdub	Excursió	Jugar trivial
10:00-11:00	Creació grups	Taller siurell			
11:00-11:30	Beremar				Beremar
11:30-12:45	Piscina				Piscina
12:45-14:00	Jocs populars	Preparació trivial Bunyola	Lipdub		Taller de comunicació

Segona setmana: Les professions

HORARI	DILLUNS 11	DIMARTS 12	DIMECRES 13	DIJOUS 14	DIVENDRES 15
9:00-10:00	Lectura còmic: professions	Sa Fàbrica: elaboració indumentària	Elaboració senyals i vies	Excursió	Jocs rurals: gimcana
10:00-11:00	Joc pastor i ramat	Tren a cegues	Circulació		
11:00-11:30	Beremar				Beremar
11:30-12:45	Piscina				Taller De Comunicació
12:45-14:00	Recol·lecció plantes	Fabricació tren	Sa Saboneria: elaboració sabó		

Tercera setmana: Cultura popular

HORARI	DILLUNS 18	DIMARTS 19	DIMECRES 20	DIJOUS 21	DIVENDRES 22
9:00-10:00	Taller d'Estel	Gimcana per al poble	Taller: fabricació d'instruments mallorquins	EXCURSIÓ	Taller de cuina
10:00-11:00	Ioga				
11:00-11:30	BERENAR				BERENAR
11:30-12:45	PISCINA				Taller de comunicació
12:45-14:00	Fer volar estel	Taller de gegants	Cançons populars gegants i instruments mallorquins		

Quarta setmana: Un poble en festes

HORARI	DILLUNS 25	DIMARTS 26	DIMECRES 27	DIJOUS 28	DIVENDRES 29
9:00-10:00	Prego de Festes	Taller reciclatge: construcció edifici representatiu i engalanar el poble	Jocs populars	EXCURSIÓ	Celebració d'acomiadament: jocs populars amb els pares i berenars
10:00-11:00	Amic invisible ecològic				
11:00-11:30	BERENAR				BERENAR
11:30-12:45	PISCINA	PISCINA	PISCINA		Repartició amic invisible i hora dels adéus
12:45-14:00	Inici de festes: cucanyes i corregudes de joies	Taller de pintura	Batucada		

5.2 Elements per la planificació del projecte

En aquest apartat es presentaran de quina manera s'estructuraran les activitats perquè es puguin aplicar de manera clara, senzilla i que resultin profitoses. Els ítems amb els que s'han dividit cada una són: descripció, destinataris, objectius, metodologia i recursos. Tot i això n'hi haurà dos més: temporalització i avaluació. Aquests no estaran presents dins cada activitat sinó que es desenvoluparan de forma general i conjunta ja que s'ha considerat que era la manera més adient. El motiu de l'elecció d'aquests elements és perquè a partir de l'anàlisi i la reflexió dels diferents dissenys de la planificació formativa de Pérez Serrano (1993), Villar (1996), Parcerisa (1999), Lamata y Domínguez (2003) i European Comission (2005) he considerat que cap d'aquests em servia com a proposta per la formulació de les activitats posats que no responien a les meves necessitat per ser massa elaborats i difícils de dur a terme en aquest projecte. És per això, que a partir de la següent taula s'han creat els punts:

Preguntes bàsiques del projecte			Fases de la planificació del projecte
1	QUÈ	Es vol fer	Naturalesa del projecte
2	PER A QUÈ	Es vol fer	Origen i fonamentació Objectius propòsits
3	QUANT	Es vol fer, aconseguir,	Finalitat, metes, objectius
4	ON	Es vol fer	Localització física, territori
5	COM	S'ha de fer	Activitats, tasques, metodologia
6	QUAN	S'ha de fer	Temporalització Cronograma
7	A QUI	Va dirigit	Destinatari, beneficiaris
8	QUI	Ho ha de fer	Recursos Humans
9	AMB QUÈ	S'ha de fer Serà finançat	Recursos materials Recursos financers
10	PER QUÈ, QUÈ, COM, QUAN, QUI	Avaluar? Ha d'avaluar	Avaluació

La descripció intentaria donar resposta a la naturalesa del projecte, origen i fonamentació i localització (punts 1, 2 i 4), els objectius a les finalitats, metes i objectius (punt 3), els destinataris als beneficiaris (punt 7), la metodologia a les

activitats, tasques i metodologia, com el nom ja indica (punt 5) la temporalització al cronograma (punt 6), els recursos als recursos humans i materials (punt 8 i 9) i l'avaluació al punt 10. Així, es faria front a totes les fases del disseny agrupant aquelles fases que estan més connectades entre si.

Descripció

L'escola d'Estiu es fonamentarà en una temàtica general, el descobriment del territori a partir d'aquest. Cada setmana estarà dividirà amb subtemàtiques relacionades i connectades amb la inicial.

Per tant, en aquest apartat es tractarà la naturalesa de cada activitat i en el que es centrarà, podríem dir que seria la introducció del que es vol fer.

Destinataris

Els principals destinataris seran els nins i nines de l'Escola Primària, és a dir, aquells individus compresos entre els 6 i 12 anys. El motiu d'aquestes edats escollides és perquè actualment durant el període de vacances escolars hi ha una gran part dels pares i mares estan treballant i no es poden fer càrrec dels seus fills. Per tant, sorgeix com alternativa per a què les famílies puguin conciliar la seva vida laboral i familiar durant les vacances d'Estiu.

Objectius

En aquest apartat es reflectiran les finalitats que es volen aconseguir. Per una banda, tndrem els propòsits que s'han d'arribar amb cada activitat concreta. Una gran part d'aquests seran d'àmbit més conceptual i procedimental, és a dir, és allò que l'alumne ha d'arribar a fer o saber. Per altra banda també s'han fixat uns objectiu generals, és a dir, propòsits que s'intentaran aconseguir al llarg del període de l'escola d'Estiu. Aquests són d'àmbit més actitudinals i intrínsecs, és a dir, allò que l'alumne ha d'aconseguir incorporar a la seva manera de ser i/o fer.

Metodologia

La metodologia és el camí per la consecució dels objectius, una reflexió sobre les passes que es van desencadenant per arribar a allò que ens hem plantejat. Dins cada activitat s'explicarà el procediment que es seguirà, és a dir, la metodologia ja que cada una d'elles serà diferent. Cal tenir en compte que en cada una d'elles hi haurà uns principis

que s'hauran de tenir especial importància per a l'execució de l'acció. Per una part, els monitors hauran de treballar a partir de la cooperació i el treball en equip. Pens que per aconseguir un bon funcionament i resultats positius és important que tots els monitors treballin de forma conjunta i coordinada entre si on l'opinió de tots sigui igual d'important. La responsabilitat sigui compartida i que només hi hagi un líder per encaminar els objectius comuns. Per altra banda, la metodologia hauria de ser flexible i adequar-se a les necessitats dels infants i a cada moment per tal d'aconseguir que l'escola d'estiu sigui un espai d'entreteniment i alhora d'aprenentatge. Un pilar fonamental serà la participació dels nins i nines, es defensarà una metodologia activa i participativa mentre que els monitors/es seran els orientadors i guies de les activitats i l'aprenentatge. Els aspectes que es tindran en compte seran:

- Participació: ús del joc i de dinàmiques lúdiques com eina per ocupar el temps lliure. Volem que la participació dels nins/es no només es dugui a terme durant l'execució del joc, sinó també durant la planificació del mateix donant lloc a què es sentin protagonistes en tot moment. Per altra banda, els monitors i les monitores a més de supervisar, participaran de forma activa com un més del grup per tal d'engrescar més als nins i nines.
- Acceptació de la diversitat: adaptació de l'entorn i les activitats atenent les necessitats i característiques de cada nin i de cada grup d'edat ja que no són les mateixes per a tots. Amb això és vol aconseguir que hi hagi cabuda per a tothom evitant les discriminacions tant de nivell econòmic, social, físiques, psíquiques o sensorials.
- Relació amb l'entorn: cal tenir en compte que el nostre projecte està enfocat en donar a conèixer una mica més el voltant on viuen els participants. És per aquest motiu que aprofitarem el nostre medi com a lloc on dur a terme gran part de les activitats. Per tant, Bunyola no només serà el fil conductor sinó que serà part de les nostres infraestructures per aconseguir una ambientació més realista.
- Coeducació: potenciarem l'educació per la igualtat en tot moment.
- Respecte: fomentarem el respecte i la solidaritat entre els participants.
- Desenvolupament de la personalitat: Fomentarem totes aquelles activitats creatives en què cada infant pugui expressar les seves idees per tal que les puguin dur a terme amb total confiança i llibertat. A més aprendran a respectar, valorar i estimar les idees,

iniciatives, opinions i gustos dels seus companys. Volem crear un espai de confiança i proximitat.

Recursos

En aquest apartat es definiran els recursos tant materials com humans que es necessiten per desenvolupar les activitats. Cada una d'aquestes activitats necessitarà una sèrie de recursos diferents en funció del seu desenvolupament i consecució. És per aquest motiu que s'haurà de fer un anàlisi i valoració de quin són. Cal tenir en compte que hi haurà tres premisses bàsiques en l'elecció dels recursos materials: optimitzar i reduir al màxim els recursos materials, intentar utilitzar la major quantitat possible de recursos materials reciclats i aprofitar al màxim tots aquells recursos que provinguin de l'entorn. En quan als recursos humans principalment seran tots els monitors i monitores participants de l'activitat sempre respectant la ràtio alumne/monitor. No obstant, hi haurà la possibilitat que en activitats concretes participin altres grups de la comunitat de la vila per potenciar el "feedback" i la importància d'aquesta connexió. Podran ser tant els pares com institucions, associacions, o particulars del territori on es dugui a terme l'activitat i que pugui ser d'interès i ajuda pels participants.

Temporalització

El material que es presentarà a continuació, com ja s'ha anomenat anteriorment, serà una bateria de material didàctic però que estarà organitzat en la realització d'una escola d'estiu. És a dir, la durada del projecte serà d'un mes de 9.00 del matí a les 14.00 hores. No obstant, cada activitat s'ha dividit en un període que s'ha considerat que era l'ídoni per explicar l'activitat, dur-la a terme i arribar al seu fi.

Avaluació

L'avaluació és un concepte que pot tenir diversos enteniments que depenen del context en què s'emmarca. Si ens centram en l'àmbit educatiu podem dir que aquesta va més enllà dels resultats quantitatius i que, per tant, també serveix per conèixer allò que han interioritzat i ja forma part dels estudiants, és a dir, fa referència al valor i sentit. És entesa com un procés que a partir de les necessitats, objectius i propòsits s'han seguit una sèrie d'accions per obtenir el resultat.

(Salinas 2001 citat en Córdoba et al. 2006) defineix l'avaluació com *la manera de complir amb la funció pedagògica d'acompanyar, orientar, proposar i oferir la*

participació de la comprensió i millora per decidir i actuar sobre els processos d'ensenyança i aprenentatge. El repte fonamental és l'avaluació com procés per millorar la qualitat de l'educació (Mora 2004).

Si ens centram en l'avaluació amb caràcter formatiu podem dir que *cerca determinar el grau d'adquisició de coneixements, habilitats i valors dels estudiants per autogestionar el seu procés de formació* (Álvarez 2002citad en Córdoba et al. 2006).

Cal tenir en compte que Poza (2010) afirma que existeixen diferents tipus d'avaluació i que s'apliquen en diferents moments de tot el procés. Aquelles que podem trobar són l'avaluació inicial o diagnòstica, contínua o formativa i final o sumativa i s'explicaran de forma breu a continuació:

1. **Avaluació inicial o diagnòstica.** Tipus d'avaluació que permet obtenir informació dels alumnes abans d'iniciar l'activitat, curs, etc. i té com a finalitat orientar la intervenció educativa de forma més concreta. La informació que es rebrà pot ser a partir de coneixements, experiències prèvies, motivacions i interessos, etc. i permetrà adaptar les estratègies més adequades en funció de les característiques dels nins i nines. Per tant, podem dir que pretén conèixer el punt de partida de l'alumne per a partir d'aquests anar construint els coneixements que es volen que aprenguin adaptant-los al màxim a les seves característiques.

2. **Avaluació formativa o contínua.** Aquesta es du a terme durant tot el temps en què es desenvolupa el procés i permet obtenir informació durant tot aquest temps. Per tant, ajuda a conèixer com s'està desenvolupant l'acció i poder realitzar reajustaments en cas que sigui necessari. La informació que es reculli pot anar des del progrés de l'alumne o del grup, les dificultats que van sorgint tant amb el desenvolupament de l'activitat com dels continguts a aprendre, l'adequació de les activitats, la motivació de l'alumnat, les estratègies didàctiques per arribar als objectius establerts, etc.

3. **Avaluació final o sumativa.** Avaluació que es du a terme al final del procés per conèixer si el subjecte ha adquirit tots els objectius que s'havien plantejat inicialment. Existeixen una gran varietat d'instruments per aconseguir-ho.

El procés d'avaluació previst del projecte que es durà a terme, serà continu i global per tal de realitzar una avaluació al llarg del procés, és a dir, des de l'inici fins al final per abastar totes les possibilitats i conèixer el màxim d'aspectes. L'objectiu principal

d'aquesta serà saber si s'han aconseguit els objectius que s'havien fixat prèviament i conèixer aquells elements que s'han de millorar tant a curt termini com en el futur.

Com ja hem dit es duran a terme els tres tipus d'avaluació que s'han explicat anteriorment de la següent manera:

Per a l'avaluació inicial es proposen dues accions:

1. Reunió abans d'iniciar l'escola d'estiu entre els pares i els monitors per tractar tots els temes a tenir en compte referent a aquesta com horaris, metodologia, temàtica, organització, funcionament, etc. per tal que els pares tinguin unes nocions del que suposarà. Inclús es podria realitzar una petita enquesta individual per conèixer la seva opinió sobre el que esperen d'aquesta.

2. L'escola d'estiu està composta per una sèrie d'activitats. Cada activitat és diferent de l'altra i és difícil concretar i definir de quina manera es duria a terme una prèvia avaluació. No obstant, sempre s'intentaria realitzar-ne una de manera informal amb els participants a partir de preguntes per conèixer que en saben de la temàtica, que siguin ells mateixos que l'expliquin, etc. Això és perquè els monitors i monitores puguin conèixer quina és la base dels alumnes abans de realitzar l'activitat.

En quant a l'avaluació contínua es faria a partir de:

1. La principal seria mitjançant l'observació, és a dir, serien els propis monitors els que valorarien de la manera més objectiva possible si s'estan aconseguint els propòsits establerts, si el funcionament i les pautes s'està seguint tal i com s'havia marcat, si s'han hagut de realitzar modificacions, entre altres. També a partir del diàleg amb els alumnes per obtenir més informació rellevant.

2. Un cop a la setmana els nins i nines realitzaran un taller de ràdio. En aquest espai els subjectes treballaran com si tinguessin una emissora i crearan un programa. El format d'aquest podrà variar en funció dels interessos i les idees que vagin sorgint. Un apartat d'aquest està pensat per tal que els monitors i monitores puguin conèixer les opinions del participants. Per això, cada setmana per poder descobrir-ho es podrien realitzar enquestes sobre les activitats que han agradat més i els motius, debats sobre el funcionament de la setmana, discussions sobre els problemes que hagin pogut sorgir i per resoldre conflictes per tal d'obtenir una valoració a tenir en compte de cara a la setmana vinent, etc. i poder realitzar intervencions i millores en els aspectes a reforçar i potenciar els aspectes positius.

3. Al final de la setmana els monitors i monitores es reuniran per parlar de l'organització al llarg de la setmana. En aquesta tractaran tots aquelles aspectes que creguin que són importants pel funcionament de les activitats i per l'assoliment dels objectius. Des de la relació entre els nins i nines, problemes que hagin pogut sorgir, si s'ha seguit el procediment establert inicialment, aspectes a millorar, etc.

Per acabar per conèixer i poder valorar l'avaluació final es realitzaran:

1. Al final de cada activitat duta a terme es valoraran els resultats obtinguts per conèixer si s'han assolit els objectius de dita activitat, la metodologia s'ha seguit i si la duració ha estat convenient.

2. Una de les darreres activitats que es realitzarà a l'Escola d'Estiu serà que els participants es passin una pilota i la persona que la tenguí hagi de dir un aspecte que li hagi agradat i un altre que no li hagi agradat. Així es podrà saber que en pensen els nins i les nines i si les opinions són més positives o hi ha aspectes a millorar.

3. El darrer dia de l'Escola d'Estiu es tornarà a passar la mateixa enquesta que van respondre els pares per conèixer si la seva opinió és la mateixa que inicialment o hi ha hagut modificacions respecte a aquesta.

En definitiva, tots aquests tipus d'avaluacions serviran per descobrir si els continguts han estat adequats, les activitats que s'han desenvolupat han estat clares i motivadores per als participants, els materials i recursos han estat adequats, variats i s'han utilitzat correctament, si els monitors i monitores han estat capaços de motivar, animar i engrescar als participants i si la temporalitat ha estat adient. Tot això servirà per millorar certs aspectes i potenciar aquells que han sigut positius.

6. Conclusions

A partir d'aquest treball s'ha realitzat una investigació per conèixer l'ús del territori amb finalitats educatives. Per això, s'ha fet una recopilació d'algunes experiències que hi ha hagut, i que encara hi ha, al llarg de la història i en diferents àmbits d'actuació. És important anomenar que només és un recull d'una petita mostra de totes les experiències que s'han realitzat. Podem trobar l'experiència de Nàpols destinada a l'educació d'adults i formació permanent, Mallorca dedicada a orientar la formació del professorat connectant l'escola amb la realitat a partir dels diferents elements culturals de la localitat i del nin, l'escoltisme enfocat a la importància de la formació dels nins i joves

en el lleure a partir del contacte amb la naturalesa i la ciutat educadora, organització internacional que té com a finalitat promoure l'educació en tots els àmbits (educació formal, no formal i informal), edats i sobre qualsevol aspecte d'interès (cultura, conscienciació social, esport, medi ambient, prevenció, sostenibilitat, etc.) a partir de l'aprofitament dels recursos que ofereix la pròpia ciutat. Gràcies a totes aquestes experiències pràctiques que s'han explicat anteriorment es confirma la validesa d'aquest desenvolupament, és a dir, que l'educació a partir del territori és un tipus d'educació factible i viable i que, per tant, es pot dur a terme en qualsevol moment de la vida i àmbit.

Com a conclusions que en podem extreure, per una part, és que el territori és el referent principal ja que no només és l'objecte d'estudi sinó que també és el recurs per dur a terme l'aprenentatge i les activitats a desenvolupar, és a dir, és l'instrument per aconseguir l'aprenentatge de l'individu però també és aquell contingut que vol que s'ensenyi i, per tant, s'apregui. Cal afegir que no només s'aconseguirà l'autoconeixement d'aquells elements culturals i territorials d'un medi concret sinó que s'intentarà dur a terme una concepció tant local, regional com global. És una necessitat que els protagonistes estiguin connectats amb el territori ja que com major sigui aquesta connexió, l'aprenentatge es manifestarà de manera més sòlid i estable.

Les activitats que s'han plantejat volen ser una ajuda per interpretar l'entorn i aprofitar aquestes experiències per entendre el medi però, al mateix temps, fixar els pilars bàsics per descobrir altres pobles, ciutats i cultures. Amb això vull dir, que no només es vol aconseguir que coneguin i entenguin la realitat més pròxima, concreta, específica i particular sinó que també serveixi per aprendre allò més general, complex, llunyà i les pluralitats que hi ha.

Educar a partir del medi és un moviment que, baix el meu punt de vista, ofereix un gran ventall de possibilitats per ser aplicat a l'àmbit educatiu perquè permet aplicar-ho a qualsevol àmbit, aprendre qualsevol aspecte (cultural, geogràfic, econòmic, físic, històric, social, biològic, urbà, etc.) i aplicant metodologies diverses i diferents.

Aquest treball només és una proposta que posa a l'abast uns mitjans d'aprenentatge que no es podran jutjar i valorar la seva idoneïtat i funcionalitat fins que realment no s'apliquin a la vida real però el que vol transmetre és un tipus d'educació arrelada i

patrocinadora de la nostra cultura i poble per aprendre des de l'àmbit més concret fins al més global i plural.

7. Referències bibliogràfiques

Alzina, J., Sureda, J.(1980) *La nostra història dels inicis fins a Jaume I*. Artà: Institut Ciències de l'Educació

Alcalá, C., (2014). *Aportaciones del yoga: Como mejora de los factores de aprendizaje*. Universidad de Jaén: Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación, 2-43

Andrés, T., Civís, M., Fontanet, A., Longás, E., Longás, J. Riera, J. (2008). Escuela, educación y territorio. La organización en red local como estructura innovadora de atención a las necesidades socioeducativas de una comunidad Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria, núm. 15, 137-151. Recuperat de: <http://www.redalyc.org/pdf/1350/135012674011.pdf>

Artigues, A., Mulet, B., Salom, A. (1983). Una experiència de coneixement del medi: Bunyola. *Revista Maina*, nombre 7, 8-13. Recuperat de: <http://raco.cat/index.php/Maina/article/view/104398/163481>

Asociación Internacional de Ciudades Educadoras (1994). AICE Recuperat de: <http://www.edcities.org>

Colom, A. (1980). Autonomía y educación. Un enfoque territorial. Recuperat de: <http://www.raco.cat/index.php/mayurqa/article/viewFile/118781/153231>

Colom, A. (1980) Educació i Territori. Perspectives didàctiques a través de models territori-culturals. Alzina, J., Sureda, J. *La nostra història dels inicis fins a Jaume I*. 7-22 Artà: Institut Ciències de l'Educació

Colom, A., Janer, B., March, Picornell, C., Quetglas, T., Quintana, A., ... Sureda, J. (1977). *Cap a una pedagogia del Medi*. Palma de Mallorca: Institut Ciències de l'Educació

Córdoba, F., (2006). La evaluación de los estudiantes: una discusión abierta. *Revista Iberoamericana de Educación*, volumen 39, número 7, 2-8. Recuperat de: <http://www.redalyc.org/pdf/447/44740211.pdf>

Del Barco, M. (2009). Taller de disfraces. *Revista digital innovación y experiencias educativas*, número 16. Recuperat de:

http://www.csicsif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_16/Dolores_Del%20Barco%20Gonzalez_2.pdf

Fernández, R., Sosa, M., Valverde, J. (2012). El LipDub como experiencia educativa para la expresión social y la participación de la comunidad universitaria. *Revista de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 105-125 Recuperat de:

<http://iesgtballester.juntaextremadura.net/web/profesores/tejuelo/vinculos/articulos/mon08/09.pdf>

Figueras, P. (2007). Ciudades educadoras, una apuesta por la educación. CEE Participación Educativa, 22-27. Recuperat de: <http://www.mecd.gob.es/revista-cee/pdf/n6-figueras-pilar.pdf>

Font, J., (2015). Antics oficis de la Serra de Tramuntana. *Consell de Mallorca: Departament de Medi Ambient*.

Mora, A., (2004). La evaluación educativa: Concepto, períodos y modelos. *Actualidades Investigativas en Educación, volumen 4, núm. 2*, 2-28. Recuperat de: <http://www.redalyc.org/pdf/447/44740211.pdf>

Mora, J., Mulet, B. (1981). La Renovació Educativa i el coneixement del Medi. L'Escola Normal a Lluç. Desembre de 1980. *Revista Maina, nombre 3*, 58-61. Recuperat de: <http://www.raco.cat/index.php/maina/article/viewFile/104184/148372>

Mulet, B., Serra, S. (1980). Felanitx, Abril de 1980. Una Experiència de Pedagogia del Medi. *Revista Maina, nombre 2*, 24-26. Recuperat de: <http://www.raco.cat/index.php/maina/article/viewFile/104155/166978>

Mulet, B. (1982). Mancor de la Vall. Una experiència d'investigació del Medi, Abril 1981. *Revista Maina, nombre 4*, 70-72. Recuperat de: <http://www.raco.cat/index.php/maina/article/viewFile/104706/148425>

Muñoz, M. (2010) Reciclar materiales: Construimos nuestros disfraces. *Revista digital innovación y experiencias, número 28*, 1-8. Recuperat de: http://www.csi-csif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_28/MARIA_J_MUNOZ_1.pdf

Poza, L., (2010). Evaluación del proceso de enseñanza-aprendizaje. *Revista digital innovación y experiencias educativa, número 37*. Recuperat de: http://www.csicsif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_37/LORENA%20POZA%20CABALLERO_1.pdf

Rosales, M., (2014). Proceso evaluativo: evaluación sumativa, evaluación formativa y Assessment su impacto en la educación actual. *Congreso Iberoamericano de Ciencia, Tecnología, Innovación y Educación*, 1-13. Recuperat de: <C:\Users\doip\AppData\Local\Temp\662-1.pdf>

Subires, M. (2012). El fenómeno del lipdub como experiencia audiovisual colaborativa en la era de la web social. *Revista Comunicación, volumen 1, número 10*, 1610-1620. Recuperat de: http://www.revistacomunicacion.org/pdf/n10/mesa9/123.El_fenomeno_del_lipdub_como_experiencia_audiovisual_colaborativa_en_la_era_de_la_web_social.pdf

8. Annexos

Activitats que es duran a terme la primera setmana

Jocs de presentació

Descripció: Els jocs de presentació són aquells que permeten conèixer els membres del grup entre si. Es caracteritzen per ser jocs senzills que permeten una primera presa de contacte entre tots els participants. L'Escola d'Estiu serà un espai on els participants

conviuran durant un període de temps i realitzaran accions de forma conjunta. És per aquest motiu que des del primer moment s'ha de crear un entorn on es sentin a gust i que formin part d'ell a l'igual que la resta.

Objectius:

- Conèixer tot el grup
- Sentir-se part del grup; cohesió grupal.
- Establir relacions d'afectivitat
- Recordar noms, cares i actituds positives dels seus companys

Metodologia: Bateria de jocs de presentació:

Organitzadors de la gran festa

El primer de tot, els participants estaran col·locats en cercle, s'explicarà que hi ha d'haver una festa i cada un d'ells ha de portar algun element per organitzar-la, però ha de començar amb la inicial del seu nom. Exemple:

1. Jo soc na Marta i duré la música.
2. Ella és na Marta i durà la música i jo soc en Biel i portaré les begudes.
3. Ella és na Marta i portarà la música, ell és en Biel i portarà la beguda i jo soc en Pedro i portaré el pastís.

Així fins que s'hagi completat tot el cercle.

El rei/na de cors

Primer de tot es preparen la meitat de dibuixos de cors que de participants hi hagi. Per exemple, si hi ha 20 participants es prepararan 10 cors. Al centre de cada cor es dibuixarà un animal. Cada cor es tallarà amb dues parts. A continuació es mesclaran els papers i es repartiran totes les parts. A partir d'aquí, cada persona ha de trobar la seva parella. Un cop s'hagin trobat hauran de parlar durant 5 minuts, aproximadament, sobre el nom, gustos, experiències, etc. En el moment en què tothom hagi trobat la seva meitat tornaran a reunir-se tots per tal que cada un presenti a la seva parella i que ha après d'ella.

Llimona, taronja o "tuttifruiti"

Els participants es reuniran amb un centre i una de les persones s'ubicarà enmig i serà el que dirigirà l'activitat (tant pot ser un monitor/a com un nin/a). El coordinador/a anirà fent voltes i senyalarà a algú i tindrà tres opcions per dir en veu alta:

1. Llimona: la persona assenyalada haurà de dir el nom del company situat a la seva esquerra.
2. Taronja: la persona assenyalada haurà de dir el nom del company situat a la seva dreta.
3. "Tuttifruiti": tots els participants canviaran de lloc, incloent el que està en el centre.

Recursos:

Papers i retoladors

Creació dels grups

Descripció: Per poder organitzar i gestionar de forma més fàcil i eficient és necessari que es creïn grups amb els nins/es per tal que les activitats que es duguin a terme resultin exitoses i tots/es puguin participar. En principi els grups que es formaran en aquesta activitat seran els que hi haurà al llarg de l'Escola d'Estiu i els que s'utilitzaran. No obstant, això no suposa que hi hagi activitats, sempre i quan s'especifiqui, que els grups puguin variar.

Objectius:

- Crear els grups amb què es desenvoluparan, per norma general, la majoria de les activitats al llarg del període.

Metodologia: Per poder iniciar el joc, prèviament es prepararan tantes targetes com participants hi hagi. Cada una d'aquestes tindrà una de les següents indicacions (en funció del grup que es sigui):

Grup 1: Fer l'ullet

Grup 2: Mostrar la llengua

Grup 3: Somriure exageradament

Grup 4: Moure el nas

Grup 5: Moure les celles

(Es poden afegir tant de grups i senyals com es cregui convenient)

Es repartiran tots els papers entre el grup i quan comenci el joc s'aniran desplaçant per l'espai, a cada persona que es trobin li hauran de fer el gest que els hi hagi tocat. Amb aquelles persones que vagin coincidint amb el mateix gest s'ajuntaran i aniran a cercar més integrants del seu equip. El joc finalitzarà en el moment en què tothom hagi trobat el seu equip.

Recursos:

- Targetes amb les indicacions inscrites per poder formar els grups.

Recerca mapa de Bunyola: introducció temàtica

Descripció: L'Escola d'Estiu tindrà una temàtica que es durà a terme al llarg de l'estiu, aquesta serà Bunyola. No obstant, cada setmana hi haurà sub-temàtiques com: les professions, la cultura popular, un poble amb festes, etc. amb l'objectiu que els nins no s'avorreixin i arribin oblidar que s'està tractant.

Objectius:

- Conèixer el tema en què giraran les activitats
- Participar en grup sense competir
- Entendre la necessitat de col·laborar i cooperar junts ja que independentment és més difícil.

Metodologia:

Per poder dur a terme aquesta activitat es necessita que abans l'equip de monitors construeixi un mapa de la vila de Bunyola. Un cop el tengui realitzat el retallaran en trossos i l'amagaran per totes les instal·lacions.

A continuació se'ls explicarà als participants que s'ha extraviat un mapa molt important i que sense aquest no es pot iniciar l'Escola d'Estiu ja que en aquest estan explicades totes les passes i activitats. Els nins/es hauran de cercar-lo mitjançant els grups que s'hauran format anteriorment. Caldrà remarcar dos aspectes importants:

1. No és una competició i, per tant, l'objectiu no consisteix en quin grup localitza més peces del mapa sinó en trobar-les totes per muntar-lo conjuntament.

2. Les peces no les pot trobar una persona del grup que vagi sol durant l'activitat, sinó que han d'anar tot el grup plegats.

Recursos:

Paper continu per dibuixar el mapa i material fungible (retoladors, pintures, llapis, etc.)

Taller de siurells

Descripció: Una de les peces tradicionals més característica de la cultura mallorquina és el siurell. Concretament, és una figura de fang que té incorporat un xiulet a la part del darrera. La seva forma més característica són homes muntats en cavalls i dimonis tot i que actualment n'hi ha de qualsevol forma. Els tradicionals estaven fets d'argila solien ser de color blanc ja que els blanquejaven amb calç i estaven decorats amb línies verdes i vermelles tot i que en alguns pobles concrets les línies són de color blau i gros.

El seu origen és difícil d'explicar ja que ha estat difícil trobar una sola resposta ja que existeixen diverses teories. Tot i això sabem que els principals usos d'aquests són:

- Joguina per als infants
- Els pastors i els ramaders els usaven per controlar els seus ramats.
- Compondre cançons

Objectius:

- Saber valorar les pròpies creacions i de les alienes.
- Desenvolupar de la capacitat d'observació per crear a partir de la imitació.
- Desenvolupar la motricitat fina ja que per la creació del siurell s'han de realitzar detalls.
- Afavorir la capacitat de concentració.

Metodologia: Abans de començar amb la creació s'ensenyarà als participants una peça original i es farà una pluja d'idees per tal d'aconseguir a descobrir què és, quina era la seva finalitat, la seva història, entre altres aspectes que considerem que són rellevants que es sàpiguen. Un cop fet això ens posarem mans a l'obra: crear el siurell. Cal tenir en compte que el siurell està compost per tres peces: la figura, el suport/base i el xiulet. Primer de tot, es començarà per modelar la figura principal, cada nin podrà elaborar la forma que més il·lusió li faci. Després, en funció de la grandària d'aquesta es farà el suport i s'unirà amb la figura principal. Un cop fet això passarem a confeccionar el xiulet. Aquesta és la peça més important ja que determinarà el soroll. Aquesta part

tindrà forma de cilindre i es buidarà per dedins amb un tronquet petit d'albó i es farà un forat petit per l'entrada i la sortida de l'aire. Aquests forats aconseguiran el so tant característic del siurell. A continuació s'aferrarà el siurell a la resta de la figura i es deixarà assecar. Un cop estigui eixut podrem passar a pintar el siurell blanc i amb les seves pinzellades tant identificatives.

Tot i que antigament, es coïa dins el forn i s'emblanquinava amb calç, s'ha considerat que per als nins seria més fàcil i ràpid deixar assecar-lo a l'aire lliure i pintar-lo tot amb pintura.

Recursos:

Fang/argila, pinzells, pintura acrílica de diferents colors, aigua, albons, escuradents, canyetes, etc., espàtules i fil per tallar el fang/argila

Trivial Bunyola

Descripció: El "Trivial Pursuit" és un joc de taula que consisteix en respondre una sèrie de preguntes per guanyar als adversaris. Cada jugador es mou pel tauler mitjançant un dau i respon a les preguntes que li pertocuen. Les caselles són de diferents colors en funció de la temàtica (història, ciències, actualitat, etc.). També hi ha unes caselles especials que donen dret a un formatge. El guanyador és la persona que aconsegueix tots els formatges abans que la resta.

En aquest cas, l'activitat que es vol dur a terme és la creació d'aquest joc però adaptat a les necessitats de l'escola. Per una part, el tauler serà de grans dimensions per tal que les fitxes puguin ser les pròpies persones. Per altra banda, les temàtiques es veuran modificades:

- Rosa: preguntes relacionades amb Bunyola

Exemples:

- Anomena el nom de 5 muntanyes de Bunyola
- Quin és el nom del batlle del municipi?
- Quantes aules té l'edifici d'Infantil?

- Groc: preguntes relacionades amb l'Escola d'Estiu

Exemple:

- De quin color té els ulls el monitor Jaume?
- Com es diu la germana de na Mireia?
- De quin color va vestit avui n'Arnau?

- Blau: proves

Exemple:

- Aconseguir botar a la corda mínim 4 participants del grup alhora
 - Cantar una cançó i que la resta de l'equip l'endevinin
 - Mímica: imitar un animal, pel·lícula, professió i l'equip l'ha d'encertar .
- Verd: perd torn

Objectius:

- Crear un “Trivial Pursuit” (joc de taula) de grans dimensions de forma conjunta adaptat a la temàtica de l'Escola d'Estiu.
- Aprendre coneixements relacionats amb l'entorn (Bunyola) a partir d'un joc dinàmic i de col·laboració.
- Desenvolupar habilitats de col·laboració i de cooperació per elaborar conjuntament les activitats.

Metodologia:

Aquesta activitats estarà dividida en dues sessions:

Sessió 1: Creació del Trivial Bunyola

Cal tenir en compte que per construir el joc cada grup format al principi de l'Escola d'Estiu s'encarregarà d'un aspecte diferent del joc. El material que s'ha de crear per poder executar el trivial és:

- Dau, fitxes i formatges: un grup es dedicarà a realitzar un dau i fitxes gegants per cada equip.
- Tauler: cada grup s'encarregarà d'un color i haurà de crear les caselles i inventar les proves i/o preguntes de la seva temàtica.

Cal tenir en compte que en el cas que hi hagi més grups que colors, es podrà crear un altra casella amb un color diferent i temàtica en funció del nombre total de grups.

Sessió 2: Jugar

En aquesta part, els participants podran executar el joc que hauran creat ells mateixos. Les regles del joc són les mateixes que el joc oficial. Cada grup representarà un color diferent hi haurà d'aconseguir tots els formatges per poder guanyar.

Recursos:

Paper continu per crear el tauler i material fungible (papers, retoladors, pintures, cartró, etc.)

Lipdub

Descripció: Segons Fernández R., Sosa M. J. & Valverde J., (2012) un *Lipdub* és un tipus de muntatge audiovisual, que combina els moviments, sincronització de gestos i llavis amb una cançó, gravat en un sol plànol mentre es transporta a través de diferents espais i llocs de l'entorn on es du a terme. Per tant, és un vídeo que es registra en una sola seqüència en la que les persones que participen fan playback mentre la música sona.

Thom Johnson (2007) esmenta que les quatre característiques que ha de tenir “un bon LipDub” són:

1. Espontaneïtat. Tot i que estigui organitzat, ha de tenir una part improvisada per tal de demostrar el sentiment de llibertat de forma constant.
2. Autenticitat: tant la situació com la producció han de semblar reals.
3. Participació: les persones involucrades han d'estar coordinades i sincronitzades transmetent espontaneïtat, missatge i l'ànim que la cançó expressi. Aquesta clau és fonamental pel naixement d'una cultura participativa.
4. Diversió: les persones participants han de demostrar una actitud alegre i positiva.

Aquest concepte va sorgir de la mà de Jacob Lodwick a l'any 2006 i es va estendre arreu del món com una moda. No obstant, a partir del 2008 a la Universitat Hochschule Furtwangen a Alemanya sorgeix la primera experiència a l'àmbit educatiu. És a partir d'aquest moment que s'estén per universitats, centres escolars i altres.

El LipDub pot ser un recurs educatiu sempre i quan tengui una finalitat educativa. Aquest pretén fomentar la participació, la cohesió de grup i afavorir les relacions per tal de difondre i expressar socialment el que suposa l'Escola d'Estiu a Bunyola. Per tant, podem dir que també es un espai que fomenta un treball cooperatiu.

Objectius:

- Fomentar la participació de tota la comunitat de l'Escola d'Estiu
- Afavorir les relacions i la comunicació de les persones que hi participen.

- Afavorir la creativitat i espontaneïtat de l'alumne/a en la planificació, disseny, coreografia, etc.
- Donar a conèixer l'Escola d'Estiu
- Adquirir competències comunicatives

Metodologia:

Fase 1: escollir la cançó de forma col·lectiva. Es tindran en compte una sèrie de premisses a l'hora de realitzar la selecció com prioritzar aquelles cançons relacionades amb la nostra cultura, que siguin d'autors locals, etc. També, en funció de la motivació dels participants es podran dur a terme modificacions d'aquesta i adaptar-la al context.

Fase 2: cada grup escollirà una temàtica relacionada amb Bunyola que voldrà reflectir el vídeo i prepararà el material i la decoració corresponent i necessària. Cal tenir en compte que el motiu pel qual es divideix en grups és perquè cada un d'ells estarà en una zona diferent del recorregut i realitzarà una part de la cançó.

Fase 3: es muntarà la coreografia i s'assetjarà la coreografia en funció dels grups que prèviament han realitzat la decoració.

Fase 4: un cop estiguin planificats tant el recorregut que es realitzarà com la coreografia es realitzarà la primera prova. Es dividirà el recorregut i es repartiran els grups de participants per les diferents zones. A continuació, es durà a terme l'assaig per ajustar els detalls.

Fase 5: Gravació real del LipDub i muntatge del vídeo per part de l'equip de monitors/es.

Cal tenir en compte que prèviament de la realització de l'activitat l'equip de monitors/es haurà realitzat una tasca prèvia on haurà pensat els aspectes bàsics a tenir en compte per dur l'activitat amb èxit com: quin serà el recorregut, quants de grups seran necessaris, etc.

Recursos:

Càmera de vídeo, cançó, material decoratiu (globus, paperí, pancartes, disfresses, etc.) i ordinador per editar el vídeo.

Activitats que es duran a terme la segona setmana

Lectura còmic antigues professions

Descripció: El Consell de Mallorca a partir del projecte europeu “Rando pour la Culture” vol promocionar el senderisme en família i el turisme d'experiència. L'objectiu és revalorar el patrimoni de les zones rurals i naturals de la illa de forma sostenible i creativa. A més, volen donar a conèixer les antigues professions que es duïen a terme a la nostre comunitat, entre altres. El passat 2015, un bunyolí fou l'encarregat de crear el còmic “Antics Oficis de la Serra de Tramuntana” i actualment està present a la biblioteca virtual del Consell de Mallorca. És per aquest motiu que sembla interessant que els nins/es de l'Escola d'Estiu puguin conèixer i aprendre les diferents professions que encara perduren i que ja han desaparegut a partir de l'obra feta de la mà d'un bunyolí. A més, són professions de la Serra de Tramuntana on Bunyola hi forma part.

Objectius:

- Conèixer i aprofundir una mica sobre les antigues professions que existiren a la Serra de Tramuntana i Bunyola.
- Fomentar la lectura i les representacions plàstiques.

Metodologia:

Es repartirà a cada nin/a una fulla del còmic “Antics oficis de la Serra de Tramuntana” per tal que decorin la seva pàgina i la llegeixin ja que després hauran d'explicar a la resta de companys que hi ocorre. Una vegada tothom ho hagi explicat hauran d'organitzar el còmic de principi a fi. Per acabar, es llegirà el còmic complet.

(Hi haurà la possibilitat que l'autor de l'obra assisteixi en aquesta activitat).

Recursos:

Còmic imprès en blanc i negre i material per poder decorar el còmic (pintures, purpurina, cola, retoladors, etc.)

Joc pastor i ramat

Descripció: El pastor és aquella persona que guarda i guia el ramat a l'aire lliure. El ramat tant pot ser oví, boví o cabrum (ramaderia extensiva). S'encarreguen de vigilar els animals mentre aquests pasturen. És comú que aquests estiguin acompanyat per un ca

entrenat per obeir i conduir el ramat, aquest són els cans de bestiar. Aquesta professió es ve practicant de segles enrere i encara està vigent a l'actualitat tot i que ha perdut bastant força. Els nins/es es podran convertir en un dia per pastors/es.

Objectius:

- Conèixer la professió del pastor

Metodologia: Primer de tot s'haurà de decidir una persona que serà el pastor/a. La resta de participant seran el ramat. El pastor/a es col·locarà al centre del camp i només es podrà moure perpendicularment per damunt la línia del mig. El ramat haurà de creuar d'un costat del camp a l'altra intentat que el pastor no els agafi. En el moment en què siguin agafats es convertiran en pastors/es. El guanyador serà el darrer que aconseguixi no canviar-se al bàndol dels pastors/es.

Recursos:

Pista de futbol, bàsquet, etc.

Elaboració Sabó

Descripció: Durant un llarg període, al final del carrer de les Vinyetes hi hagué una fàbrica on es produïa sabó, anomenada informalment “ Sa Saboneria”. Aquesta ja va tancar i seria interessant que els nins/es sabessin la importància que tingués dins el municipi.

Objectius:

- Conèixer una de les fàbriques que hi hagué a Bunyola.
- Aprendre a fer sabó

Metodologia:

Sessió 1: Recol·lecció de plantes

Per poder elaborar el sabó un dels recursos imprescindibles que es necessitaran seran les plantes ja que aportaran l'aroma i el toc especial de la creació. Per això, s'ha decidit anar al “Pi Gròs” ja que és un lloc proper de la vila i forma part del bosc. Aquí, es podrà trobar una riquesa i diversitat de plantes. Abans d'iniciar la recol·lecta es donaran unes pautes perquè els nins/es sàpiguen quines plantes poden collir i no, com agafar-les per no fer malbé a la naturalesa i una guia didàctica amb una fotografia de les plantes que

hauran d'intentar trobar i agafar. A continuació cada nin/a podrà anar explorant pel perímetre establert.

Sessió 2: Elaboració Sabó.

Les pautes a seguir per produir el sabó són:

1. L'equip de monitors/es fondrà la glicerina per tal que quedi líquida.
2. Els nins/es escolliran amb quin motlle volen realitzar la figura i els monitors/es els hi tiraran a dintre la glicerina líquida.
3. Un cop ja es tinguin els motlles plens es començaran a decorar. Dins ells podran ficar les flors, plantes, fulles, etc. que van recol·lectar a la muntanya i decorar-los com vulguin. Mentre aniran tirant alcohol sanitari de manera polvoritzada per evitar que quedin bombolles.
4. Un cop hagin finalitzat la decoració es deixaran secar a la gelera o a un lloc on no hi pugui tocar el sol.

Recursos:

Glicerina, motlles amb diferents figures, colorant alimentari de diferents colors, alcohol sanitari, flors, plantes, fulles, etc.

Taller Ferrocarril de Sóller

Uns dels elements més simbòlics i emblemàtics del poble és el Ferrocarril de Sóller, inaugurat al 1912 i vigent fins l'actualitat. Per tal que es conegui una mica la seva història i la repercussió que ha suposat dins Bunyola s'han pensat una sèrie d'activitats; entre elles la creació de la indumentària que duen els maquinistes, fabricació d'un tren, etc.

Els tallers són una forma d'organitzar el treball per als nins/es amb l'objectiu de desenvolupar el procés d'aprenentatge. Es realitzen una sèrie d'activitats que permeten que els participants puguin avançar a diferents ritmes i hi hagi cabuda per les diverses capacitats. Cal tenir en compte que es necessita un espai específic per dur-se a terme. (Guzman, M. 2009)

Sessió 1. Elaboració indumentària

Descripció:

Avui en dia aconseguir un disfressa de pràcticament qualsevol ofici que et puguis imaginar és possible i fàcil. S'ha pensat que seria més engrescador pels nins/es que l'elaboressin ells mateixos per diverses raons; poder ser els propis creadors, permetre personalitzar la vestimenta en funció dels seus gustos, creant peces úniques i diferents, la importància del treball manual per realitzar la seva creació ja que suposarà que ho valorin a conseqüència del treball i l'esforç realitzat i que comprenguin que avui en dia no es necessari comprar tot allò que es desitja o es necessita sinó que existeixen altres opcions per obtenir-ho.

Objectius:

- Aconseguir més autonomia ja que en gran part el treball depèn del treball que l'infant hagi fet.
- Desenvolupar l'observació i comparació a partir de l'experimentació.
- Conèixer la història del Ferrocarril

Metodologia:

Les peces que es fabricaran per tal que es sentin com maquinistes seran una gorra, un mocador i una granota. Cal tenir en compte que no és una activitat tancada sinó que durant el seu procés sorgeixen propostes o innovacions es podran dur a terme dins la mesura que sigui possible.

Primer de tot s'haurà de fer una planificació general en què es s'haurà de tenir en compte que es farà com, quan, on, amb que i per què:

- L'activitat tindrà una durada d'una hora.
- Hi haurà tres taules on a cada una d'elles es realitzarà una peça de roba diferent.
- A cada espai i haurà tots els materials necessaris ja preparats i amb un nombre de monitors en funció del nombre de nins/es.
- Els nins/es es dividiran en tres grups i aniran rotant de taula cada vint minuts aproximadament ja que és el temps que s'ha considerat necessari per elaborar cada peça.

Gorra: aquesta peça de vestir està feta únicament amb cartró. Primer de tot, es tallarà un cercle, en funció de la grandària del cap del nin. Després amb un altre tros de cartró s'embolicarà el cercle inicial. Finalment s'afegirà una peça que farà de visera.

Granota: es tallaran dos trossos de tela amb forma de retranques i es faran botons de paper que aniran enganxats a cada extrem de les retranques. Aquest anirà unit als calçons dels infants.

Mocador: es tallarà un tros de tela amb forma quadricular i els nins la podran decorar com ells considerin més adient.

Recursos:

Material fungible (Cartró, pintura acrílica, pintures de fusta, tela de diversos colors, paper, cola blanca, retoladors, pinzells etc.)

Sessió 2. Tren cec

Descripció: el tren cec, és un joc que no serveix únicament per cobrir el temps lliure dels infants des d'una perspectiva de diversió sinó que té uns finalitats i metes que van més enllà. Per una banda, és una activitat que pretén promoure el desenvolupament mental, social i afectiu ja que implica imaginació, fantasia, exploració ja que s'han d'imaginar que deixen de ser una persona individual per formar un únic individu entre tot l'equip, s'ha de prestar atenció per aconseguir la coordinació, i complementar-se entre els uns i els altres. A més juga un gran paper socialitzador ja que és imprescindible la relació i cooperació de tots i una capacitat d'adaptació. A més, el fet que es dugui a l'aire lliure permet que sigui un temps en què el cos es senti relaxat, lliure i pugui estar en moviment. Per altra banda, aquesta activitat ens permet treballar l'empatia cap al col·lectiu de persones amb discapacitat i normalitzar les diferències entre persones ja que tots/es som diversos.

Objectius:

- Experimentar situacions lúdiques que permetin conèixer la perspectiva de les persones amb discapacitat.
- Valorar les capacitats de les persones amb discapacitat.
- Desenvolupar els valors de cooperació, ajuda, igualtat i respecte durant les relacions interpersonals i en un context lúdic.
- Desenvolupar els diferents sentits al de la vista.

Metodologia:

Es formaran grups en funció de les edats; el tren dels nins d'entre 6 i 8 anys estarà format entre 4 i 6 persones mentre que dels nins de 9-12 anys entre 6 i 8 persones. Cada grup es col·locarà formant un tren i s'aferraran els uns als altres per les espatlles. Tots aniran amb els ulls embenats a excepció del darrer de la coa que serà el maquinista i, per tant, qui dirigirà el tren. Els trens competiran entre ells per arribar a la meta. Hi haurà unes vies pintades al terra i hauran de seguir per dins el circuit sense sortir-se ja que sinó hauran de tornar a iniciar el recorregut. El primer que arribi sense haver sortit serà el guanyador. Abans d'iniciar el joc s'establiran quines seran les senyals d'indicació ja que no es podrà parlar ni fer sorolls per guiar:

- Aturar: dos tocs a l'espatlla
- Anar cap al davant: un toc a l'espatlla
- Indicar la direcció: un toc a l'espatlla dreta o esquerra.

Materials:

No es necessitarà cap recurs material per aquesta activitat.

Sessió 3. Fabricació tren

En aquesta activitat es dividiran per edats. Els nins/es d'entre 6 i 8 anys realitzaran un tren individual mentre que els participants d'entre 8 i 12 anys realitzaran un tren a mida real.

Objectius

- Crear trens a escala per al infants més petits
- Crear un tren per a tot l'equip.

Metodologia tren individual:

Les passes a seguir per fabricar el tren són:

1. Decorar i pintar els tubs de cartró que seran els vagons i els taps que seran les rodes del tren. Es podran fer varis vagons.
2. Tallar un dels tubs per la meitat ja que hi haurà una locomotora i es necessitarà una xemeneia pel fum.
3. S'aferrarà la xemeneia a la locomotora i quatre rodes a cada vagó a la part inferior.

4. Per unir cada vagó i la locomotora es perforaran petits forats als quatre cantons de cada tub/vagó. Aquests seran els punts d'ancoratge. Es passarà el fil per aquest forats de tal manera que es vagin unint tots els vagons.

Metodologia tren col·lectiu: A partir dels materials que es facilitaran per elaborar l'activitat, els nins/es hauran de crear un tren amb l'objectiu que hi puguin viatjar tot el seu equip. Hi haurà un monitor/a que ajudarà a cada grup. També hi haurà un model de tren per tal que puguin seguir una plantilla.

Recursos:

Capses de cartró, pals de canya, silicona, fil de llana, tubs de paper de cartró, tisores, cola blanca, material de decoració (pintures, pinzells, purpurina, papers de colors, etc.) i tacs de botelles

Sessió 4. Elaboració senyals de circulació i circulació

Objectius:

- Conèixer i respectar les normes i senyals de tràfic.
- Adquirir i reforçar actituds i hàbits com a vianant i/o conductor de bicicleta

Metodologia: Aquesta activitat estarà dividida amb dues sessions:

Sessió 1: Elaboració senyals i vies

En aquesta activitat els participants convertiran les instal·lacions en un circuit. Per això, es dividiran amb els grups que ja han treballat prèviament i cada un s'encarregarà d'una zona. En aquesta zona hauran de dibuixar les vies del tren i elaborar senyals de tràfic (STOP, reduir velocitat, etc.) per després anar-les col·locant estratègicament. Després cada grup haurà d'unir la seva part amb la resta. L'objectiu es muntar un circuit amb forma de laberint com si fos una ciutat en què el transport principal fos el tren.

Sessió 2: Circulació

Amb el tren que es va fabricar a la sessió anterior cada grup s'hi haurà de muntar i completar el circuit més ràpid que els altres grups. Per arribar al final s'hauran de complir totes les senyals de tràfic.

Recursos:

- Guix per pintar les vies, cartró per elaborar les senyals, material fungible pintura per pintar les senyals (pintura, pinzells, llapis, goa, retoladors, etc.)

Jocs rurals: Gimcana

Descripció: Una gimcana és una competició entre diferents grups que han de superar una sèrie de proves. A partir d'aquests els participants descobriran i posaran en pràctica el que han après de les diferents professions al llarg de la setmana.

Objectius:

- Conèixer i posar en pràctiques les professions que s'han après al llarg de la setmana.
- Jugar cooperativament i en grup

Metodologia:

El fil conductor d'aquesta gimcana seran les diferents professions que s'han anat veient al llarg de la setmana. A mesura que es vagin desenvolupant les proves s'aniran posant en pràctica el que es duia a terme cada professió. Es farà amb els 5 grups que es crearen inicialment i cada grup estarà a una prova i aniran rotant fins que tots els grups hagin superat totes les proves. Cada activitat tindrà una durada de 10 minuts i hi haurà 7 minuts d'interval perquè els grups puguin canviar de prova i els hi puguin explicar les instruccions. La prova final, és a dir, la 6 es durà a terme de manera conjunta. Cada prova tindrà una puntuació de l'1 al 10 en funció dels aspectes a valorar. L'equip guanyador serà el que hagi estret una major puntuació.

Prova 1. Carboners/es: Construir una sitja

En aquesta activitat els nins/es es convertiran en carboners/es per un dia. Per això hauran de construir una sitja, element que usaven per produir carbó vegetal, a partir del material que se'ls facilitarà.

Prova 2. Collidors/es d'oliva

Una de les professions més comunes antigament entre les dones de Bunyola era la de collidora d'oliva. Consistia en què aquestes anaven a les possessions del municipi a collir oliva i omplir el paner per als senyors a canvi d'un jornal. En aquesta prova els participants hauran d'agafar el màxim de caramels possibles amb la boca (com si fossin olives), que estaran dins uns piscina petita d'aigua.

Prova 3. Faroner

La tasca del faroner es basa en advertir als vaixells que hi ha terra ferma per evitar que xoquin. Per això hi ha un far que a les nits il·lumina la costa. Cada nin/a haurà de fer una figura ja sigui animal, objecte, etc. i la resta de l'equip l'haurà d'endevinar. Un cop ho hagin encertat la persona que fa les ombres es canviarà. L'objectiu és endevinar el major nombre possible de figures

Prova 4. Bandoler

Els bandolers vivien de robar i assaltar principalment als mercaders i aquelles persones que viatjaven soles pel bosc. En aquesta prova els participants competiran contra els monitors/es. Hi haurà dos camps, un per cada contrincant. En el centre hi haurà capses que representaran farina, llegums, fruita, etc. En el moment en què s'iniciï l'activitat cada grup haurà d'aconseguir agafar el màxim de nombre de capses possibles i dur-les al seu camp. Cada equip podrà robar les capses a l'altre equip sempre i quan aconseguixin creuar el camp sense que ningú els hagi agafat. Els guanyadors seran aquells que tinguin més mercaderies en acabar la prova.

Prova 5. Traginer

Els traginers transportaven mercaderies d'un poble a un altre. Els nins/es hauran de recórrer un circuit de relleus per parelles i hauran de transportar un globus amb l'única norma que no el podran tocar amb les mans amb l'objectiu d'aconseguir portar el màxim de globus possibles al final del circuit. Si el globus cau al terra o es toca amb les mans s'haurà de tornar a començar a l'inici de la prova.

Prova 6. Carboner

La prova 6 serà la darrera prova que es durà a terme de forma conjunta. Cada grup tindrà un poal ple d'aigua amb colorant de diferent color que representarà el carbó. Cada nin/a tindrà una xeringa i haurà de banyar als contrincants. L'equip guanyador serà el que vagi menys tacat d'aigua de colors. L'única premissa és que l'única manera possible d'embrutar als altres grups es mitjançant la xeringa. Aquell grup que utilitza una metodologia diferent serà descartat d'aquesta prova. Finalitzarà en el moment en què els monitors/es toquin el xiulet.

Recursos:

Canyes, corda, cons, piscina amb aigua, caramels, paper continu per crear una pantalla de cinema, llanterna, caps de sabates i/o sacs, globus i colorant alimentari.

Activitats que es duran a terme la tercera setmana

Fabricació Estel

Descripció: L'estel és un objecte que vola al final d'un fil. Tradicionalment ha estat utilitzat com un joc de nins tot i que té altres finalitats.

El paper de l'estel no és únicament a nivell lúdic ja que també es pot emprar com a recurs didàctic i té un ampli ventall de possibilitats des de l'àmbit històric (conèixer el seu origen i la història del vol), matemàtiques (geometria, càlcul d'àrees, etc.), tecnologia (construcció de l'estel) entre d'altres. Per tant, s'intentaran fomentar alguns d'aquests aspectes a partir de la construcció d'un estel.

Objectius:

- Introduir al nin/a en el món dels estels, coneixent la seva història i l'ús en les diferents cultures i països.
- Conèixer jocs amb materials senzills que desenvolupin la creativitat, l'enginy i la imaginació.
- Conèixer jocs i esports alternatius, no tan habituals en el nostre entorn.
- Realitzar exercicis bàsics per el maneig dels estels de forma progressiva

Metodologia:

Per poder dur a terme aquest taller és necessari que els monitors/es donin als participants totes les pautes necessàries tant visuals com verbals. Per una part, hi haurà un model finalitzat per tal que es pugui de tenir de referència, però també, els monitors/es aniran realitzant totes les passes a seguir alhora que es realitzi. Les passes que s'han de seguir són:

1. Realitzar una plantilla de diari amb la forma que tindrà l'estel.
2. Collir la bossa de fems i tallar dues de les quatre puntes i obrir-la per tal que quedi com un llençol.
3. Tallar la bossa de fems amb la forma de la plantilla i fer un forat (petit) a la part inferior d'aquesta que permeti l'entrada de l'aire.
4. Fer dues varetes per cada estel a partir del paper de diari i cinta adhesiva i enganxar-les als dos costats de l'estel.

5. Enganxar als vèrtex de l'estel escuradents.
6. Tallar un tros de corda d'aproximadament un metre d'allargada.
7. Fer dos forats a l'estel a la part on hi ha situats els escuradents per introduir els extrems de la corda. A cada extrem es farà un nus entorn a l'escuradents.
8. Unir els dos escuradents i estirar del fil per cercar la part central de la corda i fer un nus de llaçada.

Una vegada es tengui l'estel confeccionat s'ensenyarà l'estratègia per emprar-lo i fer-lo volar i a continuació es durà a terme.

Recursos:

Regla, tisores, paper de diari, cinta adhesiva, bosses de fens i/o plàstic, corda, escuradents, material de decoració (papers de colors, purpurina, pintures, etc.).

Ioga

Descripció: Una de les riqueses de les que disposa la vila de Bunyola, és la quantitat d'associacions de diferent caràcter que hi podem trobar. Segons l'Ajuntament de Bunyola, actualment, n'hi ha un total de 39. Aquestes van des de l'àmbit cultural, passant per l'educatiu, serveis a la comunitat, medi ambient i esportiu. Entre les esportives podem destacar "*OM Bunyola Ioga*". Aquesta es caracteritza per ser una agrupació de persones interessades amb l'estudi de la pràctica del ioga i els seus beneficis. Per comprendre, el que duen a terme cal definir abans el concepte de ioga.

Segons Garcia (2003) entén el ioga com la unió entre el cos i la ment. Per això, es combinen un conjunt d'exercicis que suposen una millora tant física com mental, amb l'objectiu d'arribar a un estat de felicitat i pau amb un mateix. Les seves arrels són hindús i es suposa que va néixer aproximadament fa 5000 anys i segueix perdurant als nostres dies.

A l'àmbit educatiu Serra (2007) diu que el ioga pot ser una oportunitat per desenvolupar valors a través del joc, per tal que tinguin consciència de les seves capacitats i que interioritzin conductes apropiades per desenvolupar-se de manera pacífica a la vida. A més, fomenta les relacions de respecte, paciència i tolerància facilitant la capacitat d'expressar emocions i sentiment.

Per altra banda, Garcia (2003) afirma que a través d'aquesta pràctica els nins inquietos aprenen a regular la seva energia mentre que aquells més tímids els hi ajuda a desinhibir-se i augmentar la seva seguretat, confiança i autoestima.

L'associació "OM Bunyola Ioga" podria realitzar un taller per promoure tots aquests aspectes a més de fomentar aquesta pràctica.

Objectius:

- Desenvolupar una postura corporal correcta.
- Potenciar qualitats com la força, flexibilitat, equilibri i coordinació.
- Aprendre a relaxar-se
- Conèixer el seu propi cos i relacionar-se amb ell.

Metodologia:

La metodologia que es seguirà serà la que suggereixi els conductors de l'activitat. Tot i això haurem de tenir en compte que no tots els nins poden realitzar els mateixos moviments a causa de l'edat. És per això que es dividiran els nins/es en grups en funció de l'edat.

En principi, es duria a terme a partir de la repetició; prèviament s'ensenyaria la seqüència per a què després s'imitin els seus moviments.

Recursos:

En principi aquesta activitat no necessita recursos materials, únicament humans.

Gimcana per al poble

Descripció: El poble de Bunyola és un lloc que amaga petits racons. Una de les millors maneres per conèixer aquest és endinsar-s'hi dins ell. És per això que es farà una gimcana als diferents espais de la vila.

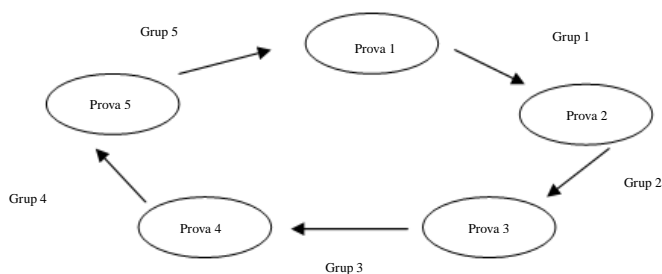
Objectius:

- Aprendre a orientar-se
- Aprendre a interpretar un mapa
- Aprofundir sobre aspectes de Bunyola

Metodologia:

En la gimcana hi haurà 5 proves que hauran de superar els 5 grups. Cada grup començarà a una prova diferent i aniran rotant fins a finalitzar-les totes. La durada de

cada una serà de 10 minuts i seran els monitors/es que controlaran el temps. Disposaran d'un mapa del poble on hi haurà marcades les creus dels llocs on hauran d'anar. Cal tenir en compte que en cada prova ja trobaran un o mes monitors/es i que a més també aniran acompanyats per monitors/es.

Escales d'Orient: Dites mallorquines

En aquesta prova hi haurà una bateria de dites mallorquines. Els monitors/es escriuran les paraules de la dita a l'esquena dels participants de forma desordenada. Aquests hauran d'aconseguir, ordenar i endevinar el màxim de dites possibles amb un temps determinat.

Plaça de Sant Pere: Trencaclosques fotogràfic

En aquesta activitat hi haurà una sèrie de trencaclosques gegants amb fotografies impreses del paisatge de Bunyola. Per una part, els hauran de muntar tots i, per altra banda, endevinar el nom del lloc. Tot això sense superar el temps establert.

Plaça: Memòria

Per desenvolupar aquesta activitat es necessitarà una baralla de cartes fetes artesanalment. Cada carta tindrà la seva parella; per una part hi haurà una flor/planta/arbre i per altra banda, el nom d'aquesta. Hi haurà 10 parelles i totes estaran girades cap per avall de tal manera que no es puguin veure. Els participants hauran d'anar girant les cartes fins troba la parella correcta. Cada vegada que fallin, hauran de tornar a girar les cartes tal i com estaven inicialment. Totes les plantes s'hauran après prèviament a l'activitat d'Elaboració Sabó.

Escola dels Pins:

Els participants hauran d'aconseguir descobrir:

- Quantes finestres té l'escola.
- A quin any fou fundada l'escola

- Quants d'escalons hi ha
- Dir el nom de pila del seu fundador

Cal tenir en compte que tota aquesta informació està disponible si es cerca pel centre.

Estació:

En aquesta prova els nins/es hauran de superar una sèrie de relleus. A cada relleu se'ls hi donarà una figura que representarà una lletra i/o paraula. En finalitzar tots els relleus i haver aconseguit totes les figures hauran d'emprar un abecedari per desxifrar l'enigma. Aquest enigma els portarà a l'altra prova.

Recursos:

- Pintura corporal,
- targetes amb dites mallorquines, trencaclosques de cartró i mapa de Bunyola amb el lloc de cada prova senyalitzada.

Taller de cuina

Descripció: Aquest taller no només vol ensenyar a cuinar i oferir dietes saludables, sinó que també pretén establir relacions extrapersonals més enllà dels participants directes de l'Escola d'Estiu. En aquest cas, els organitzadors de les activitats seran els familiars voluntaris dels nins/es, és a dir, hi haurà un contacte més enllà ja que també participaran altres agents de la comunitat millorant la convivència i la cohesió social.

Objectius:

- Prendre contacte amb productes naturals propis de la comarca.
- Fomentar hàbits d'higiene i neteja
- Gaudir amb l'elaboració de menjars realitzats per ells mateixos
- Elaborar plats típics de la zona

Metodologia:

Les receptes que es duran a terme estaran consensuades entre l'equip de monitors i els pares/mares/tutors-es voluntaris. Cada grup realitzarà un plat diferent amb la col·laboració dels familiars. El primer de tot que es farà serà rentar-se les mans. Un cop haguem fet aquesta passa els organitzadors mostraran i explicaran la recepta que es va a realitzar i quina relació té amb el municipi de Bunyola. Exemple: crespells. És molt comú que per Pasqua tant a Bunyola com a Mallorca totes les famílies cuinin crespells

conjuntament. Després s'anomenaran els ingredients que s'usaran i s'explicaran les característiques i el valor nutritiu per una alimentació equilibrada i sana. Cuinar la recepta escollida a partir de les instruccions de la persona coordinadora que ens ajudaran a guiar-nos. Després es decorarà i finalment tots els participants podran degustar tots els plats fets independentment de si els ha cuinat el seu grup o no.

Recursos:

Utensilis i estris per cuinar en funció de cada recepta i ingredients necessaris de cada recepta.

Propostes:

Crespells, gelat d'ametlla, bunyols, panades, etc.

Activitats que es duran a terme la quarta setmana

Pregó de festes

Descripció: Un pregó de festes és un discurs que inaugura la programació d'activitats que s'organitzaran al llarg de les festes i servirà per animar als veïnats i als visitants que gaudeixin d'aquestes. Durant una setmana l'Escola d'Estiu estarà en festes. És per això que per iniciar-les els monitors/es realitzaran el discurs en forma de teatre per donar a conèixer la temàtica de la setmana. No obstant, ells no seran els únics intèrprets ja que els nins/es a més de ser els espectadors també es convertiran en actors i actrius per un dia.

Objectius:

- Desenvolupar capacitats d'interpretació i improvisació
- Perdre la vergonya i timidesa

Metodologia: Per començar els nins/es estaran asseguts sense conèixer l'activitat. A continuació els monitors/es començaran l'obra de teatre que hauran preparat prèviament. Aquesta narrarà la història de Bunyola i la relacionarà amb l'Escola d'Estiu. A mesura que vagi avençant els nins/es aniran formant part del teatre que s'anirà desenvolupant de forma improvisada.

Recursos:

- Material per disfressar-se (teixits, capsells, barbes postisses, ulleres, etc.)

Taller de reciclatge: engalanar el poble i construcció edifici representatiu

Descripció: Un element indispensable per tot poble en festes és la seva decoració per fer-lo un entorn més agradable, acollidor i engrescador per les persones. Per tal, que els nins/es s'endinsin dins aquest, seran ells mateixos qui el decoraran.

Objectius:

- Proporcionar l'oportunitat d'adquirir coneixements, valors i actituds de protecció i millora del medi ambient.
- Entendre que els residus poden tenir un segon ús.
- Conèixer la importància de reciclar.

Metodologia:

Aquesta activitat estarà dividida en dues sessions:

Construcció edifici representatiu

A partir del material facilitat hauran de crear un edifici que representi a cada grup. Aquest haurà d'estar relacionat amb les festes (església, ajuntament, poliesportiu, etc.). L'equip de monitors/es també col·laborarà amb la construcció d'aquest.

Engalanar el poble

Tot el material que s'utilitzarà serà reciclat (diaris, envasos, etc.) i seran els nins que a partir d'aquests extrauran idees per engalanar-lo. Exemple: a partir dels envasos podran crear mòbils decoratius.

Recursos:

Material reciclat (cordes, envasos, botelles, taps, diari, etc.) i material fungible (cartolines, papers, pintures, retoladors, purpurina, etc.)

Inici de festes: cucanyes i corregudes de joies

Descripció: El dia de Sant Mateu és comú que tots els nins/es de Bunyola vagin a la plaça de Bunyola a gaudir dels jocs que es realitzen cada any. Aquests no varien, són una tradició: jocs de les cucanyes i corregudes de joies. És per aquest motiu que a la setmana d'un poble amb festes no es podia deixar de comptar amb aquesta activitat.

Objectius:

- Conèixer els jocs populars i la cultura de Bunyola

Metodologia:*Correguda de joies*

Aquest joc es basa amb que els nins/es, dividits per edats, han de realitzar una carrera i arribar al final d'aquesta on hi ha una canya. Tots els nins/es de la mateixa edat es posaran en fila i hauran de competir per arribar els primers i tocar la canya.

Cucanyes

Les cucanyes són olles de fang que s'omplen d'aigua, farina i caramels. Tots els participants es col·loquen al voltant d'aquesta creant un cercle. Un d'aquests es posa al centre amb els ulls tapats i amb una canya a la mà. A partir de les indicacions de la resta de companys haurà d'aconseguir amb el pal rompre la cucanya, on hi haurà el premi.

Recursos:

Olles de fang, caramels, farina i canyes

Amic invisible ecològic

Descripció: l' "amic invisible" és una activitat que consisteix en què varies persones es fan regals entre si sense saber qui ha estat fina al darrer moment del joc. Hi ha diverses variants d'aquest. En aquest cas, s'ha escollit fabricar el regal totalment de forma manual.

Objectius:

- Crear vincles d'afectivitat
- Sentir estima cap als altres participants
- Valorar els regals que s'han elaborat a partir de l'esforç d'un altre company.

Metodologia:

Aquesta activitat estarà dividida amb dues sessions:

Fabricar "amic invisible"

Hi haurà una capsa amb el nom de totes les persones de l'Escola d'Estiu (nins/es i monitors/es). Cada un, sense mirar, agafarà un paper i llegirà el nom que hi haurà escrit sense que cap altre ho pugui saber. Un cop, tothom hagi agafat un paper i ningú tenguí el seu propi nom podrà començar l'activitat. Cada persona haurà de fabricar un regal pel seu "amic invisible" amb el material que es facilitarà. Hi haurà total llibertat, hi podran

posar en pràctica tot allò que hauran après durant l'Escola d'Estiu, sempre i quan no fereixi els sentiments de l'altra.

Donar-se el regal de l' "amic invisible"

Aquest es durà a terme el darrer dia de l'Escola d'Estiu. Una persona a l'atzar començarà repartint el seu regal al seu amic invisible, a continuació aquest ho farà al seu, i així consecutivament fins que tothom hagi donat i rebut el regal.

Recursos:

Capsa, targetes amb el nom de tots els participants i material fungible (cartolines, cartró, envasos reciclats, pintures, retoladors, etc.)

Taller de pintura

Descripció: Durant les festes patronals de Bunyola, abunden les exposicions de pintures, d'escultures, d'història, entre d'altres. Per tant, no podia faltar un taller sense que els nins/es creessin les seves obres d'art per poder exposar al llarg de la setmana a les instal·lacions.

Objectius:

- Aprendre a pintar de manera conjunta.
- Reflectir Bunyola a través de l'art.

Metodologia: Cada grup crearà un mural on reflectirà que significa Bunyola per ell. Tendran total llibertat per crear, no obstant, l'haurà d'elaborar de manera conjunta. Els monitors/es de cada grup donaran suport.

Recursos:

Paper continu, pintures i pinzells

Taller de batucada

Descripció: La batucada és una manifestació musical que es caracteritza per l'ús d'instruments de percussió. Els seus orígens els hem d'anar a cercar al continent africà i s'ha anat estenent arreu del món. Normalment, es formen a la via pública on un grup de persones toquen els instruments i ballen al seu ritme. Actualment a Bunyola, no tant sols trobam una batucada sinó que n'hi ha dues; Rebombori i Escàndol. Aquestes animen les diferents activitats i bauxes que es duen al municipi. Inclús podem remarcar

que fa uns anys Bunyola fou escollit com l'amfitrió de la trobada de les batucades infantils de Mallorca.

Objectius:

- Potenciar la capacitat interpretativa i d'improvisació.
- Aprendre ritmes
- Percebre el propi cos com instrument de percussió

Metodologia:

Sempre que sigui possible, el taller estarà organitzat per les batucades de Bunyola. Això significa que la metodologia dependrà dels organitzadors. Es duran a terme diferents activitats en què els participants aprendran a crear ritmes i comprendre el seu propi cos com un instrument. Principalment es durà a terme a partir de la imitació i l'experimentació.

Recursos:

- Qualsevol material que pugui servir per fer música de percussió (poals, capsas, botelles, pals, etc.) i instruments creats al taller d'instruments mallorquins

Activitats contínues que es desenvoluparan al llarg de tota l'Escola d'Estiu**Taller de radio**

Descripció: aquest taller pretén utilitzar la ràdio com a eina i canal d'expressió entre els participants de l'activitat ja que d'avui en dia els mitjans de comunicació estan presents dins la nostra societat i són d'especial rellevància per conèixer el món que ens envolta i la seva situació. És per aquest motiu que es vol crear un espai, a nivell local, per tal que els nins/es puguin treballar continguts relacionats amb els seus interessats i amb l'entorn on viuen, Bunyola. Aquesta manera, serà una forma que puguin promoure el seu dret d'expressar-se i tenir llibertat d'opinió.

A més, cal tenir en compte que, si és possible se'n farà una difusió per tal que aquells que els puguin atreure la feina que han dut a terme en puguin tenir accés, ja siguin pares, mares, familiars i/o qualsevol veïnat/da de la comunitat.

Destinatari:

En aquesta activitat trobaríem dos tipus de destinataris:

- *Destinatari directe*: tots aquells que hi participarien de manera directa per dur-la a terme, és a dir, els nins i nines de 6-12 anys de l'Escola d'Estiu.
- *Destinatari indirecte*: totes aquelles persones (pares, mares, familiars i qualsevol interessat) que escoltaran el programa, és a dir, els radiooients.

Objectius:

- Conèixer aspectes de diversa tipologia de Bunyola en funció dels interessos dels participants (notícies, entrevistes a persones d'interès, reportatges, narració d'històries, conta contes, cantar cançons conèixer racons de Bunyola, etc.).
- Motivar el pensament (crític i ètic) i la reflexió mitjançant l'expressió de les seves idees.
- Perdre la por i aprendre a parlar davant el públic, donar confiança i seguretat en un mateix.
- Conèixer els gustos i interessos que tenen els nins/es per tal de poder desenvolupar futures activitats en funció d'aquests.
- Desenvolupar habilitats comunicatives i fomentar la llibertat d'expressió
- Cercar i qualificar la informació, expressar la seva opinió, escoltar als altres i participar activament dins la comunitat.
- Apropar les noves tecnologies als nins/es i fomentar-ne un ús responsable.
- Aprendre a seleccionar i organitzar la informació d'acord amb els interessos individuals i grupals.

Metodologia:

Prèviament a l'activitat, cal tenir en compte que aquelles persones que posin en marxa el taller han de rebre una formació mínima prèvia. Seran nocions bàsiques d'informàtica que són suficients si es consulten per Internet i es posen en pràctica per comprovar que funcionen. Un cop tinguin aquestes nocions podrem dur a terme el taller. La durada d'aquest taller serà continu, és a dir, s'anirà aplicant durant tota l'escola d'estiu i, per tant, hi haurà més d'una sessió. El monitor/a coordinarà i supervisarà cada sessió mentre que el grup d'alumnes (10 com a màxim) s'encarregaran de dissenyar tot el que suposa (entrevistes, resum de la setmana, escollir i/o crear la música del programa, teatre llegit, etc.). Per això primer hauran de realitzar un guió que s'haurà de seguir per tal de preparar l'emissió i la temàtica que es tractarà. Tot i això, la primera sessió serà introductòria i s'explicarà als alumnes tots aquells aspectes imprescindibles per poder

fer-lo possible com ja són de quina manera es grava, com es pot publicar digitalment, entre altres.

Després de cada sessió s'adjuntarà la peça que s'ha creat a la pàgina web (pàgina de Facebook o blog digital) de l'Escola d'Estiu a l'apartat destinat al taller i es farà pública per tal que tots aquells que ho vulguin escoltar en tenguin la possibilitat.

Recursos

Ordenadors, micròfons, connexió a Internet, espai web (es crearà una pàgina web especialment i exclusivament per tractar temàtiques de l'Escola d'Estiu), altaveus i/o auriculars, gravadora (en cas, que s'hagin de realitzar gravacions fora del lloc on es durà a terme el taller, és suficient un mòbil), material fungible: retoladors, fulls de paper, bolígrafs, llapis, gomes, etc. i guia per saber com muntar una radio:

http://www.stfma.es/Archivos/Adjuntos/Contenidos/Cuadernillo_%20Taller_de_radio_online_08-09.pdf

Propostes

1. Creació de la pròpia música que s'utilitzarà durant tot el programa mitjançant el propi cos i/o instruments.
2. Microteatre. Representar alguna petita obra teatral i/o conte.
3. Entrevista. Realitzar entrevista a alguna persona d'interès del poble, no és necessari que sigui participant directe de l'Escola d'Estiu.